

Függelék

Katalógus

Léva-Perse típusú fibulák:

Baráthely / Bratei – Románia [I/a. Tábla 1]

A 2/1968. sírban meghatározatlan nemű⁸⁰ csontváz mellől került napvilágra a bronz fibulapár. *H: 6,3 cm és 6 cm.* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: két darab poliéderes fülbevaló.⁸¹

Bodrogmonostorszeg / Bački Monoštor – Szerbia [I/a. Táb. 2]

A 9. sírban egy 10-12 éves lány mellkasának bal oldalán került elő a bronz fibulapár. *H: 8 cm (eredeti publikáció alapján) / 6,5 cm (Werner-féle felgyűjtés szerint⁸²).* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. A kengyelt a szélein és a közepén futó függőlegesen mélyített vonalak díszítik. További melléklet: bronz övcsat, kétoldalas csontfésű, élére állított négyzet alakú veret, cikáda formára emlékeztető csüngő (esetleg egy ezüst lemez fibula rátett díszítése), két darab feltekercselt végű karika szarvasfoggal, feltekercselt végű karika gyöngyökkel, három darab csörgő, gyöngyök, kettős csonkakúp alakú orsógomb, pohár, füles edény, három gyanta darabka. Ennél a temetkezésnél elengedhetetlen, hogy a leletek elhelyezkedését is megemlítsük. A leletek öt helyre [1. ábra] koncentrálnak: 1. a mellkas bal oldalán helyezkednek el a fibulák, a gyöngyök egy része és a cikáda alakú csüngő (a két utóbbi valószínűleg a mellkas alsó részén, de bal oldalt!). 2. Az öv tájékán volt a bronzcsat és a kétoldalas fésű. 3. A bal medencelapát környékén található a szarvasfoggal ellátott karika egyike, a feltekercselt végű karika gyöngyökkel, néhány gyöngy (kilenc darab) és egy csörgő. 4. A combcsontok között az orsógomb kapott helyett. 5. A lábfejnél egy pohár, egy füles edény, a szarvasfoggal díszített karika párja, két darab csörgő, egy átlukasztott szarvasfog, gyöngyök és a három gyanta darabka.⁸³

⁸⁰ A poliéderes fülbevalópár minden bizonnyal nőé lehetett, így a halott neme sem lehet kétséges.

⁸¹ BÁRZU 1986, 91, 99–100.

⁸² WERNER 1959, 429.

⁸³ GUBITZA 1902, 338–342.

Büdöskút / Steinbrunn – Ausztria [I/a. Táb. 3]

Egy római villa területéről, és annak egyik épületében került elő szórványként egy darab bronzfibula.⁸⁴ *H: kisebb, mint 6,6 cm.*⁸⁵ Fejének vége letörött, de valószínűleg ezen a példányon is gombvég helyezkedett el. Lábán, azonban sértetlen állapotban megtalálható a lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet/kísérőlelet: nincs adat.

Carnuntum 1 / Deutsch-Altenburg – Ausztria [I/a. Táb. 4]

Egy darab bronzfibula került elő. *H: 6,7 cm.* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: nincs adat.⁸⁶

Carnuntum 2 / Deutsch-Altenburg – Ausztria [I/a. Táb. 5]

Egy darab bronzfibula került elő. *H: 7 cm.* Fején lapított gömb alakú gombvég, illetve oldalgombok a háromszög sarkainál; lábán stilizált madárfej alakú gombvég. Erre az enged következtetni, hogy a gombot két szemszerű kidomborodással és egy csőrrel látták el, mintha madárfejet szimbolizálna. A kengyel láb felőli végét keresztbe futó borda díszíti. További melléklet: nincs adat.⁸⁷

Csongrád-Kaszárnya – Magyarország [I/a. Táb. 6]

A 133. megbolygatott sírban egy nő vállain elhelyezve került elő a bronz fibulapár. *H: 6,1 cm.* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: bronz nyaklánc darabjai, gyöngyök, kétsoros csontfésű, törött gyűrű, apró vasdarab, ismeretlen rendeltetésű nagyobb vastárgy, vastű, visszahajlított végű vastárgy.⁸⁸

Csongrád-Kenderföldek – Magyarország [I/a. Táb. 7]

Az 58. sírban egy meghatározatlan nemű csontváz mellől, a publikációban meg nem jelölt helyről került elő egy darab bronzfibula. A szerző vastárgynak írja le a fibulát, de

⁸⁴ KALTOFEN 1984, 283.

⁸⁵ TOMKA 2010, 484.

⁸⁶ WERNER 1959, 429.

⁸⁷ WERNER 1959, 429.

⁸⁸ PÁRDU CZ 1963, 51.

valószínűleg ez esetben is bronzról lehet szó. *H: kisebb, mint 6,6 cm.*⁸⁹ Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: gyöngyök.⁹⁰

Féltorony / Halbturn – Ausztria [I/a. Táb. 8]

A sírban egy meghatározatlan nemű csontváz mellől egy darab bronzfibula látott napvilágot. *H: 8,3 cm.* Alakja hosszúkás; fején rombusz alakú lapított, lábán pedig hosszúkás, lekerekített végű gombvég található. Kengyele díszítetlen. További melléklet: nincs adat.⁹¹

Fîntînele / Fântânele – Románia [I/a. Táb. 9]

A 4. sír csontváza megbolygatott állapotban került elő, így a benne lévő bronz fibulapár sem eredeti helyén feküdt. *H: kisebb, mint 6 cm.* Fején lapított gömb alakú, lábán nagyobb méretű és ugyancsak lapított gömb alakú gombvég található. A kengyel végein keresztbe futó bordák emelkednek ki. További melléklet: poliéderes fülbevaló⁹², Constans érme (341–346), ún. nomád tükör töredéke, gyöngyök, kovakő darab, bronzfüggő, bronzkarika, félgömb fejű bronztárgy (szeg), aláhajlított lábú fibula, bronztöredékek.⁹³

Hetény / Chotín – Szlovákia [I/a. Táb. 10]

Két darab fibulatöredék került elő, azonban információ hiányában pontosabb képet nem lehet alkotni. *H: nincs adat.* Az egyik fibulából csak a lábrész maradt meg, melynek gombvége lapított gömb alakú. A másik fibulatöredék a kengyel felét is megőrizte, így megállapítható, hogy lapított gömb alakú gombvéggel zárták, illetve kengyelén látható a hegyes-ovális ékvésés egy része. További melléklet: nincs adat.⁹⁴

Jászberény-Szölő dűlő – Magyarország [I/a. Táb. 11]

Az 1. megbolygatott sírban egy meghatározatlan nemű csontváz vállainál egy pár bronzfibula feküdt. *H: 6,2 cm.* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: kettős csonkakúp alakú orsógomb, csontcső (esetleg tűtartóként funkcionálhatott), vaskés.⁹⁵

⁸⁹ TOMKA 2010, 484.

⁹⁰ PÁRDUCZ 1959, 314–315.

⁹¹ HOLL 1983, 45–48.

⁹² A fülbevaló alapján feltételezhetjük, hogy női temetkezésről van szó.

⁹³ CRIȘAN–OPREANU 1991, 113–125.

⁹⁴ GAVRITUKHIN 2013, 108–109.

⁹⁵ PÁRDUCZ 1959, 318.

Kassa / Košice – Szlovákia [I/a. Táb. 12]

Egy darab bronzfibula van nyilvántartva. *H: nincs adat.* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén nincs díszítés. További melléklet: nincs adat.⁹⁶

Katzelsdorf – Ausztria [I/a. Táb. 13]

E területről egy darab bronz⁹⁷ fibulatöredéket tartunk számon. *H: nincs adat.* Fejrésze maradt meg, melynek végén lapított gömb alakú gombvég helyezkedik el. Fején a megszokottól eltérő ékvésés látható, ugyanis a gombvéghez közelebbi végen két egymással szembe fordított derékszögű háromszöget és alattuk két (közel) kör alakú bemetszést készítettek. További melléklet: nincs adat.⁹⁸

Léva 1 / Levice 1 – Szlovákia [I/a. Táb. 14]

Az aranyozott bronz fibulapár egy 10 cm magas fületlen csuporból került elő. Bóna I. szerint a leleteket csontváz mellől szedték össze és minden valószínűséget nélkülöz, hogy az ékszerek az edényből kerültek volna elő.⁹⁹ Kiss A. ezzel ellentétben pedig egyenesen kincsleletre gyanakszik.¹⁰⁰ *H: 6,25 cm (az eredeti publikáció alapján).*¹⁰¹ Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet/kísérőlelet: gyöngyök sodrott nyakperecen, gyöngyök, borostyángyöngy, ún. nomád tükör, kifli alakú copfkarika, ezüst cikáda, fekete üveg (amulett).¹⁰²

Léva 2 / Levice 2 – Szlovákia [I/b. Táb. 15]

Egy darab bronzfibula került elő, melynek körülményeiről nem szolgáltatott több információt a rendelkezésemre álló publikációban. *H: 6,5 cm (Werner-féle felgyűjtés alapján) / 6,6 cm (Kaltofen írása szerint)*¹⁰³. Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet/kísérőlelet: nincs adat.¹⁰⁴

⁹⁶ BENINGER 1937, 57.

⁹⁷ STUPPNER 1989, 259.

⁹⁸ GAVRITUKHIN 2013, 110–111.

⁹⁹ BÓNA 1993, 223.

¹⁰⁰ KISS 1981, 179.

¹⁰¹ A Werner-féle gyűjtés szerint 6,3 cm és aranyozott ezüst (WERNER 1959, 429.), a Bóna I. által készített leírásban, azonban ismét új adatot, azaz 6,4 cm-t találunk (BÓNA 1993, 223.).

¹⁰² LEHÓCZKY 1908, 422–424.

¹⁰³ KALTOFEN 1984, 231.

¹⁰⁴ WERNER 1959, 429.

Levél – Magyarország [I/b. Táb. 16]

Egy földbemélyített ház alapozásában látott napvilágot egy darab bronzfibula némi kerámiatöredék társaságában. *H:* 7,2 cm. A Léva-Perse típusú fibula érdekes variációja, többek között mérete is nagyobb a megszokottnál. I. Gavritukhin a "pannoniai" szériába sorolta be.¹⁰⁵ Fején lapított gömb alakú, lábán gerezdelt, hosszúkás gombvég. Kengyelén vastag beirdalások láthatók keresztben. További melléklet/kísérőlelet: nincs.¹⁰⁶

Maglód – Magyarország

Az 1068. sírban egy meghatározhatatlan nemű csontváz koponyájának jobb oldalán került elő a bronz- vagy ezüstfibula. Meghatározására nem kerülhetett sor, mivel az ásatás folyamán, további mellékletekkel együtt ellopták. *H:* nincs adat. Fején gombvég. A kengyel díszítéséről nincs információ. További melléklet: poliéderes fülbevaló (eltűnt), gyöngyök (eltűnt), további gyöngyök, háromélű vas nyílhegy, ezüst karperec, ezüstcsat, kisebb ezüstcsat, bronz karperec, bronz fejseggyűrű darabokban, két darab ezüst cipőcsat, vas tarsolymerevítő, tojáshej, madárcsontok, (szürke) korongolt korsó (eltűnt), meghatározhatatlan vastárgy, bronz karperec, állatcsont, poliéderes fülbevaló.¹⁰⁷ A sír érdekessége, hogy a benne elhelyezett melléklet egy része férfira utal, mint pl. a tarsolymerevítő és a nyílcsúcsok; azonban a többi melléklet alapján nőre gondolhatunk.

Magyarország – ismeretlen lelőhely [I/b. Táb. 17]

Ismeretlen helyről, szórványként került be a Magyar Nemzeti Múzeumba egy aranyozott ezüstfibula. *H:* 6,3 cm.¹⁰⁸ Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés.¹⁰⁹

Máriapócs-Kegytemplom – Magyarország [I/b. Táb. 18]

A 2. sírban egy női csontváz mellől került elő a bronz fibulapár, amelynél korabeli rablás nyomait találták, így a tárgyak sírban való elhelyezkedését nem sikerült eredeti helyzetben meghatározni. Az egyik fibula a jobb mellkas táján, a másik a koponyától Ny-ra került elő. *H:*

¹⁰⁵ GAVRITUKHIN 2013, 112.

¹⁰⁶ TOMKA 2010, 475–478.

¹⁰⁷ A 2008-as maglódai ásatást Rácz Tibor vezette, aki átengedte az ásatási dokumentáció dolgozatához szükséges részének közzétételét.

¹⁰⁸ WERNER 1959, 429.

¹⁰⁹ PULSZKY 1881, 209.

7,5 cm.¹¹⁰ Fején lapított gömb alakú, lábán rombusz formájú gombvég látható. A megszokotthoz képest nyúlánkabb forma, ún. „dunántúli típus”. Kengyelén további díszítés nem látható. További melléklet: egy lapos vastárgy, több vastárgy töredéke, egy darab poliéderes fülbevaló (?), egy darab bronzcsat, egy darab vascsat (?), bronzszegecs, edénytöredék, egy darab gyöngy.¹¹¹

Mitterhof – Ausztria [I/b. Táb. 19]

A 3. sírban egy 13-14 éves lány mellkasán került elő a bronzfibula. *H:* 6,1 cm. Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: egy pár sodrott fülbevaló, két darab spirálgyűrű, egy darab töredékes gyűrű, gyöngy nyaklánc, lunula (a gyöngysorról csüngött), borostyángyöngy, töredékes vascsat.¹¹²

Nagybakta / Velikaja Bakta – Ukrajna [I/b. Táb. 20]

A 2. sír megbolygatott állapotban került elő, így a bal váll felett előkerülő bronzfibula pozíciójában sem lehetünk biztosak. *H:* 6,3 cm. Fején nagyobb, lapított gömb alakú, lábán a megszokott méretű gombvég található. Kengyelén a már megszokott hegyes-ovális díszítés, illetve végein keresztben futó bordák emelkednek ki. További melléklet: bronzcikáda, bronz nyaklánc töredéke, orsógomb, borostyángyöngy, üveggyöngy, vastű feje, gyöngynyaklánc.¹¹³

Nyitrabajna / Bojná – Szlovákia [I/b. Táb. 21]

Erődített településről került elő négy darab fibula. Három darabról csak előzetes közlésből értesülhetünk és ezekről még képek, rajzok sem készültek. A publikációban több információt a tárggyal kapcsolatban nem közöltek. *H:* *nincs adat*. Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: nincs adat.¹¹⁴

¹¹⁰ A fibula mérését és leírását Istvánovits Eszter és Jakab Attila átengedte, továbbá rendelkezésemre bocsájtották a szóban forgó tárgyat.

¹¹¹ Istvánovits Eszter és Jakab Attila emellett az ásatási dokumentáció fibulára vonatkozó részeit is tudomásomra hozták.

¹¹² HEINRICH 1990, 87–88.

¹¹³ ČERKUN 1994, 103.

¹¹⁴ GAVRITUKHIN 2013, 108–109.

Pándorfalu / Parndorf – Ausztria [I/b. Táb. 22]

Egy darab fibula került elő. *H: nincs adat.* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. A fibula szélét rovátkolt díszítés veszi körbe. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés.¹¹⁵ További melléklet: nincs adat.

Perse / Prša – Szlovákia [I/b. Táb. 23]

A 27. sírban egy meghatározatlan nemű csontváz mellől gyűjtötték be a bronzfibulát, elhelyezkedését nem közölték. *H: 6,3 cm.*¹¹⁶ Alakja kissé lekerekített. Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: nincs adat.¹¹⁷

Pobedény / Pobedim – Szlovákia [I/b. Táb. 24]

Egy szláv erődítmény kutatása során fedezték fel egy objektumban (II/6M szektor/objektum) a bronzfibulát. *H: 5,8 cm.* Alakja kissé lekerekített, feje elferdült. Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet/kísérőlelet: nincs.¹¹⁸

Sarlókajsa / Lužianky – Szlovákia [I/b. Táb. 25]

Településfeltárás¹¹⁹ során szórványként került nyilvántartásba egy darab bronzfibula. *H: 6,3 cm.* Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: nincs.¹²⁰

Szekszárd-Palánk 1 – Magyarország [I/b. Táb. 26]

A 100. sírban egy avar nő tarsolyában találták meg a bronzfibulát. *H: kisebb, mint 6,6 cm.*¹²¹ Fején nincs; lábán lapított gömb alakú gombvég, melynek közepén kerek formájú vésés látható. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés. További melléklet: késő római tárgyak.¹²²

Szekszárd-Palánk 2 – Magyarország [I/b. Táb. 27]

A 210. sírban egy nő csontváza feküdt, melynek bal vállán és jobb csípőcsontja felett egy-egy bronzfibulát találtak. *H: 6 cm.* Fején háromszög alakú, lábán gömb alakú gombvég.

¹¹⁵ GAVRITUKHIN 2013, 108–109.

¹¹⁶ WERNER 1959, 429.

¹¹⁷ TOČIK–DRENKO 1950, 159.

¹¹⁸ BIALEKOVÁ 1970, 368–369.

¹¹⁹ TOČIK 1962, 197.

¹²⁰ WERNER 1959, 429.

¹²¹ TOMKA 2010, 484.

¹²² SALAMON 1968, 4.

Kengyelének szélein függőlegesen mélyített vonalak. További melléklet: gyöngyök¹²³, borostyán csüngődísz¹²⁴.

Szilágy-Aranyoldal – Magyarország [I/b. Táb. 28]

Szórványként került elő a bronzfibula. *H: 6,6 cm.*¹²⁵ Fején, lábán hosszukásan lapított gömb alakú gombvég. Kengyelén hegyes-ovális ékvésés.¹²⁶

Sziszek / Sisak – Horvátország [I/b. Táb. 29]

Előkerüléséről nem szóltak a közlések, mindössze arról tesznek említést, hogy egy darab bronzfibula került be a Zágráb Városi Múzeumba. *H: kisebb, mint 6,6 cm.*¹²⁷ Fején, lábán lapított gömb alakú gombvég. Kengyelét nem díszítették.

Bakodpuszta típusú fibulák:

Bakodpuszta – Magyarország [II/a. Táb. 1]

A 3. sírban egy meghatározatlan nemű csontváz mellől került elő az ezüst fibulapár. A fejen egykori aranyozás nyomai vélhetők fel. *H: 4,8 cm.* A fibula fején legyezőszerű ékvésés, lábán geometrikus motívum látható.¹²⁸ A fején lévő három gomb kettős tagolású. A belső tagok benyomott falú henger alakúak, azonban a második tagok minden esetben félgömböt formálnak. A lábon látható gomb, ezzel ellentétben három részre osztott, de a belső két tag ez esetben is benyomott falú hengerre hasonlít és a gombvég szintén félgömb alakban zárul. Kengyele ívelt, megtört átmetszetű. További melléklet: a leletekről való leírások zavarosak és ellentmondásosak, hiszen az itt talált három sír anyaga összekeveredett, így időrendi sorrendben bemutatom a róluk szóló publikációkat. Hampel József egy nagyméretű, ezüst lemezfibuláról; egy rekeszes, arany övcsatról és egy bronz fibulapárról ír.¹²⁹ Csallány Dezső a gepida corpusban már ennél jóval részletes leírást ad. A katalógusban a 3. sír leletanyagáról eképpen olvashatunk: 1. Ezüstcsat és ezüstdarabkák. 2–3. Aranyozott ezüst, kisméretű fibulapár. 4. Ezüstgyűrű darabjai. 5–7. Két darab üveggyöngy és egy borostyángyöngy. 8.

¹²³ SALAMON 1968, 3–4.

¹²⁴ BÓNA 1993, 223.

¹²⁵ WERNER 1959, 429.

¹²⁶ DOMBAY 1957, 320.

¹²⁷ TOMKA 2010, 484.

¹²⁸ A geometrikus motívum annyit tesz: a fibula lábának szélét két csökkenő rombuszformájú ékvéséssel szegélyezik és ennek az alakzatnak a közepében alakították ki a két egymásnak oldalával fordított egyenlő szárú háromszöget.

¹²⁹ HAMPEL 1905, 1–2.

Vastöredék. 9. Agyagedény.¹³⁰ Kiss A. is foglalkozott a bakodpusztai sírok leletanyagával, ő egy újabb felosztást készített a 3. sírról. 1. Nagyméretű, ezüst lemezfibula. 2. Kisméretű ezüst fibulapár. 3. Ezüst, poliéder gombos fülbevalópár. 4. Három darab borostyángyöngy (amit végtére is pontosít, kettő üvegre és egy borostyánra). 5. Vastöredékek.¹³¹ Bóna I. is elemezte a korszak egyik leggazdagabb nemesasszonyának viseletét. Megállapításai szerint a vizsgált sírhoz egy nagyméretű, ezüst lemezfibula; egy kisméretű ezüst fibulapár és egy poliéder gombos fülbevalópár tartozott.¹³²

Cege / Țaga – Románia [II/a. Táb. 2]

Sírból került elő a bronzfibula, amely a csontváz koponyájának jobb oldalán volt elhelyezve további tárgyak társaságában. *H: 9,2 cm.* Fején legyezőszerű ékvésés, lábán geometrikus motívum, amely a csehországi és a kyjovi fibula díszítésével azonos. A legyezőszerű ékvésést poncolt motívummal szegélyezték. Fején három gomb található, amelyek kettős tagolásúak. A belső tagok nyújtott, kettős csonkakúp alakúak; a külső tagok pedig félgömbformával záródnak. A lábon elhelyezkedő gomb egy nagyméretű rombuszt ábrázol. Kengyele sima, ívelt. További melléklet: csontfésű töredék, gyöngyök, bronz fülbevaló, Constans érme (341–346).¹³³

Csehország – ismeretlen lelőhely [II/a. Táb. 3]

A bronzfibula szórványként került elő Csehország területéről. *H: nagyobb, mint 8,4 cm.*¹³⁴ A fibula fején legyezőszerű ékvésés, lábán geometrikus motívum figyelhető meg. Ez esetben a lábon lévő minta csökkenő rombuszokat ábrázol. Fején három gomb található, amelyek négyes tagolásúak. Az első tag kisméretű lapított korong formájú, a belső két tag hosszúkásabb, majd a gombvégek – amik egyben a negyedik tagot is jelentik – félgömb alakban záródnak. A lábon elhelyezkedő gomb letört, de valószínűleg azonos lehet a fejen látható gombokkal. Kengyele ívelt, megtört átmetszetű.¹³⁵

Hács-Béndekpuszta – Magyarország [II/a. Táb. 4]

A 18. sírban egy 30-35 éves nő csontváza mellől került napvilágra az aranyozott ezüst fibulapár. Az egyik fibula a jobboldali bordáknál, a másik az ágyéki csigolyák és a jobb

¹³⁰ CSALLÁNY 1961, 232.

¹³¹ KISS 1983, 104.

¹³² BÓNA et al. 1993, 27–28.

¹³³ CHIRILĂ–CHIFOR 1977, 181–184.

¹³⁴ KISS 1995, 333.

¹³⁵ SVOBODA 1965, Tab. XIX:8.

medencelapát között helyezkedett el. A fibulák fejjel a keresztcsont felé voltak irányítva. *H: 4,8 cm.* A fibula fején és lábán láthatók az aranyozás nyomai. Fején legyezőszerű ékvésés, melyet poncolt díszítés vesz körül. Érdekessége, hogy az egyik fibulán elhelyezkedő gombok közül kettőn is megtalálható a poncolt díszítés. A fejen lévő három gomb kettős tagolású és félgömb alakban záródik. Lábán geometrikus motívum, amit csakúgy, mint a fejen poncolt díszítés szegélyez. Az itt elhelyezkedő gomb hármas tagolású, vége pedig lekerekített kúp alakú. Kengyele ívelt, a fejhez és a lábhoz való csatlakozásnál két-két vésett vonal fut keresztben. További melléklet: kétoldalas csontfésű (pontkörös díszítéssel), üveggyöngy, zseton alakú borostyángyöngy.¹³⁶

Horny Ksely – Csehország [II/a. Táb. 5]

Szórványként került elő a bronzfibula. *H: nagyobb, mint 6 cm.*¹³⁷ Fején legyezőszerű ékvésés, lábán geometrikus motívum. A lábon található díszítés megegyezik a másik csehországi szórványéval. A fejen három gombot helyeztek el, ezek közül kettő hármas tagolású, azonban a gombokon kialakított, választóul szolgáló vésett vonalak megkoptak, így a tagok alakja nem állapítható meg. A fej harmadik gombjának utolsó tagja pedig valószínűleg letört. A láb vége és az ott elhelyezkedő gomb szintén hiányzik.¹³⁸

Kercs – Ukrajna [II/a. Táb. 6]

A fibula előkerülésének körülményéről és anyagáról nem nyújtott információt a publikáció. *H: ≈ 6,7 cm.* Fejét legyezőszerű ékvésés, lábát csökkenő méretű rombuszok díszítik. A fejen három gomb található, amelyek hármas tagolásúak. A belső két tag korong alakú, a külső tag félgömböt formáz. A lábon lévő gomb ennél bonyolultabb szerkezetű, ugyanis áll egy vékony bordából/párnatagból, egy tubus alakból, majd egy közepén bevéssett közel teljes gömb alakú tagból, ettől függetlenül itt is hármas elrendezésről beszélhetünk. A kengyel ívelt, megtört keresztmetszetű. További melléklet: nincs adat.¹³⁹

Kolozsvár-Szamosfalva / Cluj-Someşeni – Románia [II/b. Táb. 7]

A 3. sírból egy meghatározatlan nemű csontváz mellől került elő az aranyozott ezüstfibula. A fibula fején és lábán láthatók az egykori aranyozás nyomai. *H: 5 cm.* A kisméretű fejen legyezőszerű ékvésés, a lábon lefelé fordított V alakú motívum látható. A fejen elhelyezkedő

¹³⁶ KISS 1995, 297.

¹³⁷ KISS 1995, 333.

¹³⁸ SVOBODA 1965, 241, Tab. XIX:8.

¹³⁹ AJBABIN 1979, 23, 25.

három gomb egytagú és félgömb formájú. A lábon lévő gomb kéttagú, de csakúgy, mint a fej esetében félgömb alakban záródik. Kengyele rövid, ívelt és megtört keresztmetszetű. További melléklet: nincs.¹⁴⁰

Kővágószőlős – Magyarország [II/b. Táb. 8]

A 6. sírban egy – a bolygatások és földmunkák során feldúlt – meghatározhatatlan nemű¹⁴¹ csontváz mellől látott napvilágot az aranyozott ezüst fibulapár. Az egykori aranyozás nyomai a gombokon láthatók. *H:* 5 cm. A fejen legyezőszerű ékvéséses díszítés, a lábon geometrikus motívum található. A fejen elhelyezkedő három gomb kettős tagolású, a belső tag kónikus, a gombvégeként funkcionáló külső tag, pedig lekerekített kúp alakú. A lábon lévő gomb külön párnatagon ül, de ez is kettős tagolású és teljesen megegyezik a fej gombjaival. Kengyele ívelt, megtört keresztmetszetű. További melléklet: gyöngyök, csontfésű, vascsat töredék.¹⁴²

Kyjov – Csehország [II/b. Táb. 9]

A bronzfibula szórványként került elő. *H:* 7,2 cm. Fején legyezőszerű ékvésés; lábán geometrikus motívum, amely a csehországi fibula díszítésével mutat azonosságot, tehát ez esetben is csökkenő rombusz alakú vésés látható. Fején három egytagú, félgömb alakban záródó gomb; lábán egy henger/tubus formájú gomb helyezkedik el. Kengyele ívelt, megtört keresztmetszetű.¹⁴³

Mözs 1 – Magyarország [II/b. Táb. 10]

Az 53. sírból került elő az aranyozott ezüst fibulapár.¹⁴⁴ *H:* $\approx 5,4$ cm. Fejét legyezőszerű ékvésés, lábát geometrikus motívum díszíti. A fejen található három gomb kettős tagolású, mindhárom esetben a belső tag csonkakúp, majd a külső tag félgömb formájú. A lábon található gomb szintén kettős tagolású, ám itt a belső tag henger, a külső pedig lekerekített kúp alakú. Teljesen megegyezik egymással a két fibula, mégis az egyik robusztusabb a másiknál. Kengyele széles, közepén két vésett vízszintes vonal fut. További melléklet: nincs információ.¹⁴⁵

¹⁴⁰ HORED T 1958, 75–76.

¹⁴¹ A viselete tárgyai alapján nő lehetett.

¹⁴² GÁBOR 1998, 133.

¹⁴³ TEJRAL 1982, 103, 202.

¹⁴⁴ A fibulapárok elhelyezkedéséről készült sírrajz, azonban sírleírás híján ezeket nem tudtam hasznosítani (STRAUB 2006, Abb.2.5.).

¹⁴⁵ A mözsi temető teljes publikációja még nem történt meg, de egy részletes, előzetes jelentés olvasható róla. Ez az adat vonatkozik a Mözs 2 fibulára is (ÓDOR 2011, 348, 353.).

A 64. sírból ismeretlen nemű csontváz mellől került napvilágra az aranyozott ezüst fibulapár.¹⁴⁶ $H: \approx 5,4 \text{ cm}$. A fejen legyezőszerű ékvésés, a lábon geometrikus motívum található. A fejen elhelyezkedő három gomb egy hosszúkás tagból áll, amelynek a vége félgömb formájú. A fibula lábának végén ez esetben nem gomb helyezkedik el, hanem két oldalra kihajló ágacska/levél, amely leginkább a cikáda végződéséhez hasonlít.¹⁴⁷ Kengyele vékony, ívelt, enyhén megtört keresztmetszetű. További melléklet: nincs információ.¹⁴⁸

Letkés típusú fibulák:

Bräunligen – Németország [III. Táb. 1]

Az 51. sírban került elő a fibula. $H: \approx 3,9 \text{ cm}$. A lelőköri körülményekről több adat nem állt rendelkezésemre, így csak a fibula díszítettségét mutatom be. Kör alakú fejét koncentrikus körökkel díszítették, melyeket további rovátkolásokkal ékesítettek. Téglalap alakú lábát középen – a fibula tengelyében – egy függőleges vésett motívummal látták el, s ezt két oldalról apró rovátkolt bemetszésekkel egészítették ki, gyakorlatilag a láb szélét díszítették eképpen. A kengyel közepén a már lábnál bemutatott vésett vonal folytatódik. A fejen három gombot helyeztek el, amelyek kettős tagolásúak. A belső tagok egy lapított korong alakra hasonlítanak, amíg a külsők egy félgömbformára emlékeztetnek. További melléklet: nincs adat.¹⁴⁹

Brou – Franciaország [III. Táb. 2]

A fibula szórványként került be a Brou-i múzeum gyűjteményébe. $H: \approx 3,4 \text{ cm}$ (töredékes). Kör alakú fejének szélét kiemelkedő bordával vették körbe, majd középen sugaras vésést alakítottak ki. Lábának vége letört, de a díszítés egy része így is kivehető. A közepén egy aránylag széles borda fut, melyet poncolással szegélyeztek, továbbá a kiemelkedő sávban két darab X formájú karcolást készítettek. A kengyele díszítetlen. Fején a szokásos három gombot helyezték el, amelyek közül kettőt egy vésett vonal oszt két részre. A gombok félgömbformával zárulnak.¹⁵⁰

¹⁴⁶ A fibulapárok elhelyezkedéséről készült sírrajz, azonban sírleírás híján ezeket nem tudtam hasznosítani (STRAUB 2006, Abb.2.2.).

¹⁴⁷ Mint például: Sáromberke.

¹⁴⁸ ÓDOR 2011, 348, 353.

¹⁴⁹ FINGERLIN 2001, Kat. 4.15.2.2.

¹⁵⁰ SÉMAINVILLE 2003, Fig. 7.1.

Hács-Béndekpuszta 1 – Magyarország [III. Táb. 3]

A 19. sírban egy nő csontváza feküdt. A mellkasa jobb oldalán egy ezüst fibulapár foglalt helyet. A fibulapár fejjel a jobb könyökizületnek volt irányítva, tehát a fibulák a sír tengelyére merőlegesen álltak. *H: 4,4 cm.* Fejét koncentrikus motívummal, a fecskefark alakú láb széléit kannelúrázott bordákkal látták el. A láb közepén ún. nielló minta található, kis ék alakú beütögetések, amelyek függőlegesen helyezkednek el. A kengyel közepén tovább folytatva a láb díszítését, szintén ék formájú vésetek láthatók. A fejen három gombot alakítottak ki, amelyek egytagúak és félgömb alakúak. A hátoldalán – a leltári leírás szerint – vas rugószerkezet volt. További melléklet: nincs.¹⁵¹

Hács-Béndekpuszta 2 – Magyarország [III. Táb. 4]

A 20. sírban egy 20-25 éves nő csontváza mellől került elő az aranyozott ezüst fibulapár. A fibulák a jobb medencelapáton és a keresztcsonton helyezkedtek el a combcsont felé irányítva, diagonálisan. *H: 4,4 cm.* A fejen koncentrikus díszítés, a fecskefark alakú láb széléin pedig kannelúrázott bordák láthatók. A forma és a díszítés gyakorlatilag megegyezik a Hács-béndekpusztai 19. sír fibulájával, annyiban különböznek, hogy nincsenek ez esetben további ék formájú díszítések. A kengyel díszítetlen. Érdekessége, hogy az egyik fibula feje alatt vízszintes, a másik feje alatt halvány, függőleges karcolások láthatók. A fej tengelyében és mindkét oldalán gomb helyezkedik el, azaz a megszokott hármas elrendezés. A gombok egy tagból állnak és félgömb alakúak. Az egyik fibula fejének tengelyében lévő gomb és egy kis rész a fejből letört. További melléklet: poliéderes fülbevalópár, üveggyöngyök, borostyángyöngyök.¹⁵² Az üveggyöngyök és borostyángyöngyök érdekes elhelyezkedést mutatnak. Egy darab üveggyöngy (elveszett/elmállott) az utolsó ágyéki csigolyánál, egy nagy borostyángyöngy a szeméremcsontnál, két darab üveggyöngy a jobb combcsont környékén, egy darab borostyángyöngy (elveszett/elmállott) a jobb lábszárnál és még egy darab borostyángyöngy (elveszett/elmállott) a jobb lábvégnél került elő. Viseletrekonstrukció szempontjából árulkodó jeleket figyelhetünk meg, ennek értelmezését a viselet résznél teszem meg.

¹⁵¹ KISS 1995, 297.

¹⁵² KISS 1995, 299.

Keszthely-Fenekpuszta – Magyarország [III. Táb. 5]

A 10. sírban egy 4-5 éves torzított koponyájú gyermek mellől került elő a tűzaranyozott ezüst fibulapár. Az egyik a bal vállnál, a másik – egy rágszáló túrása miatt – a koponya alatt helyezkedett el. *H: 4,6 cm.* A fejen koncentrikus motívum, a lábon a fecskefark alakot követve függőlegesen vésett bordák láthatók. A fejen három gomb található, ezek közül a két oldalsó egytagú és félgömb formájú. A középső, amely a fibula fejének tengelyében helyezkedik el hosszúkásabb, továbbá két mélyen vésett vonallal tagolták. A kengyel díszítetlen. A tú mindkét fibulánál hiányzik. További melléklet: kétoldalas csontfésű, egy darab gyöngy (elveszett).¹⁵³

Letskés – Magyarország [III. Táb. 6]

Az 1. sírban fekvő – antropológiai vizsgálatok során – 28 évesnek¹⁵⁴ megállapított, torzított koponyájú női csontváz mellől került elő az aranyozott ezüst fibulapár. A fibulapár pontos helye a kulcsfontoknál volt. *H: 5 cm.*¹⁵⁵ A fibula fejét egy gyöngysor szegélyezi, illetve a közepén függőlegesen is található egy ilyen motívum. A kiszélesedő téglalap formájú lábat függőlegesen, a két szélén ugyancsak gyöngysorral látták el, továbbá közepén öt darab háromszög alakú ékvésést készítettek. A kengyel közepét apró poncolással alkotott hullámvonallal díszítették. A fejen elhelyezett három gomb közül, a két oldalsó egytagú és félgömb alakú. A középső gomb hosszúkásabb és egy mélyen vésett vonallal tagolt. További melléklet: nyitott bronzkarika (elpusztult), egy fülbevaló és egy bronzgyöngy (elpusztultak), állatcsont, bronzgyűrű, bronz huzalkarperec, kétoldalas csontfésű. A sír érdekessége, hogy a koponya alatt, a csigolyáknál, illetve a lábvégeknél kirajzolódott egy hamutartalmú folt.¹⁵⁶

Ringelsdorf, Kuse – Ausztria [III. Táb. 7]

Az 1483/2-es sírban előkerült egy darab aranyozott ezüstfibula. *H: 4,6 cm.* Kör alakú fejet két vésett kör szegélyezi, a közepén pedig két függőleges borda emelkedik ki. A motívum szinte megegyezik a letkésivel, csak nem poncolással készült. A fecskefark alakú lábat mélyen vésett vonal veszi körül. A kengyelt négy vízszintesen kiemelkedő bordával tagolták. A fejen a szokásos három darab gomb található. Az oldalsó gombok kettős tagolásúak, a belső tagok mindkét esetben lapított korong alakúak, a külsők pedig félgömbformában zárulnak. A fibula

¹⁵³ STRAUB 2011, 337.

¹⁵⁴ A biokémiai vizsgálatok alapján a női csontváz életkorát 26-30 év között állapították meg.

¹⁵⁵ PAPP-SALAMON 1980, 87.

¹⁵⁶ PAPP-SALAMON 1980, 85.

tengelyében lévő középső gomb egy tagból áll, annyit kiemelhetünk, hogy egy vékony párnatagon ül, de az alakja ennek is félgömbbel zárul. A fibula tűje elveszett. További melléklet: egy darab bronz kengyelfibula.¹⁵⁷

Waidendorf-Mühlgraben – Ausztria [III. Táb. 8]

Szórványként került nyilvántartásba a fibula. *H: 2,3 cm (töredékes)*. A kör alakú fej kialakítása, díszítése megegyezik a Hács-béndekpusztai 19. sír fibulájáéval, mindössze annyi a különbség, hogy az ausztriai fibula feje apró rovátkolással van szegélyezve. A lábrész letört. Kengyelén karcolt és poncolt díszítés váltakozik: egy sor ferdén karcolt vonal, egy sor poncolt díszítés, ismét egy sor ferdén bekarcolt vonal, majd végül egy újabb poncolt sor. A fejen valószínűleg három gomb helyezkedett el, de a jobboldali letört. A meglévő gombok kettős tagolásúak és egy párnatagon helyezkednek el. A belső tag korong alakú, a külső tag pedig félgömb formájú.¹⁵⁸

¹⁵⁷ STUPPNER 1989, 260.

¹⁵⁸ ALLERBAUER-JEDLICKA 2001, Abb. 969.

Táblák jegyzéke

I/a. Tábla:

1. Baráthely 2/1968. sír (BÂRZU 1986, Fig. 5. 2–3)
2. Bodrogmonostorszeg 9. sír (VINSKI 1957, Abb. 46; GUBITZA 1902, 2. ábra)
3. Büdöskút (MITSCHA-MÄRHEIM 1966, Abb. 2.5)
4. Carnuntum 1 (BENINGER 1937, Abb. 45. 1)
5. Carnuntum 2 (WERNER 1959, Taf. VI. 11)
6. Csongrád-Kaszárnya 133. sír (PÁRDUCZ 1963, Taf. VIII. 1, 4)
7. Csongrád-Kenderföldek 58. sír (PÁRDUCZ 1959, Taf. XI. 5a–5b)
8. Féltorony (HOLL 1983, Taf. 1. 2)
9. Fîntînele 4. sír (CRIȘAN–OPREANU 1991, Fig. 2. 1)
10. Hetény (GAVRITUKHIN 2013, Fig. 1. 10)
11. Jászberény-Szőlő dűlő 1. sír (PÁRDUCZ 1959, Taf. XXI. 13–14; Taf. XXII. 2–3)
12. Kassa (KÜHN 1974, Taf. 245. 57,8)
13. Katzelsdorf (STUPPNER 1989, Abb. 1418)
14. Léva 1 (LEHÓCZKY 1908, 2)

I/b. Tábla:

15. Léva 2 (WERNER 1959, 7a–7b)
16. Levél (TOMKA 2010, Abb. 4)
17. Magyaró., szórvány (PULSZKY 1881, 1/1. 4)
18. Máriapócs-Kegytemplom (Saját készítésű kép.)
19. Mitterhof 3. sír (HEINRICH 1990, Taf. 2. 2)
20. Nagybakta 2. sír (ČERKUN 1994, Рис. 5. 1)
21. Nyitrabajna (PIETA–RUTTKAY–RUTTKAY 2006, Obr. 3. 4)
22. Pándorfalu (NOWAK–ROTH 1995, Abb. 578)
23. Perse 27. sír (WERNER 1959, Taf. VI. 5a–5b)
24. Pobedény (BIALEKOVÁ 1970, Obr. 1)
25. Sarlókajsa (TOČIK 1962, Obr. 8. 2)
26. Szekszárd-Palánk 100. sír (KISS 1996, Abb. 9. 100)
27. Szekszárd-Palánk 210. sír (KISS 1996, Abb. 5. 210. 2–3)
28. Szilágy-Aranyoldal (WERNER 1959, Taf. VI. 8a–8b)
29. Sziszek (VINSKI 1957, Abb. 47)

II/a. Tábla:

1. Bakodpuszta 3. sír (HAMPEL 1905, Taf. 1. 2)
2. Cege (CHIRILĂ-CHIFOR 1977, Planşa I. 1)
3. Csehország, szórvány (SVOBODA 1965, Tab. XIX. 8)
4. Hács-Béndekpuszta 18. sír (KISS 1995, Abb. 12. 3–4)
5. Horny Ksely, szórvány (SVOBODA 1965, Tab. XIX. 7)
6. Kercs (AJBABIN 1979, Рис. 2. 4)

II/b. Tábla:

7. Kolozsvár-Szamosfalva 3. sír (HOREDT 1958, Abb. 22. 4)
8. Kővágószőlős 6. sír (GÁBOR 1998, III. Tábla: 5)
9. Kyjov, szórvány (TEJRAL 1982, Obr. 37. 3)
10. Mözs 53. sír (ÓDOR 2011, Fig. 6. 1–2)
11. Mözs 64. sír (ÓDOR 2011, Fig. 6. 3–4)

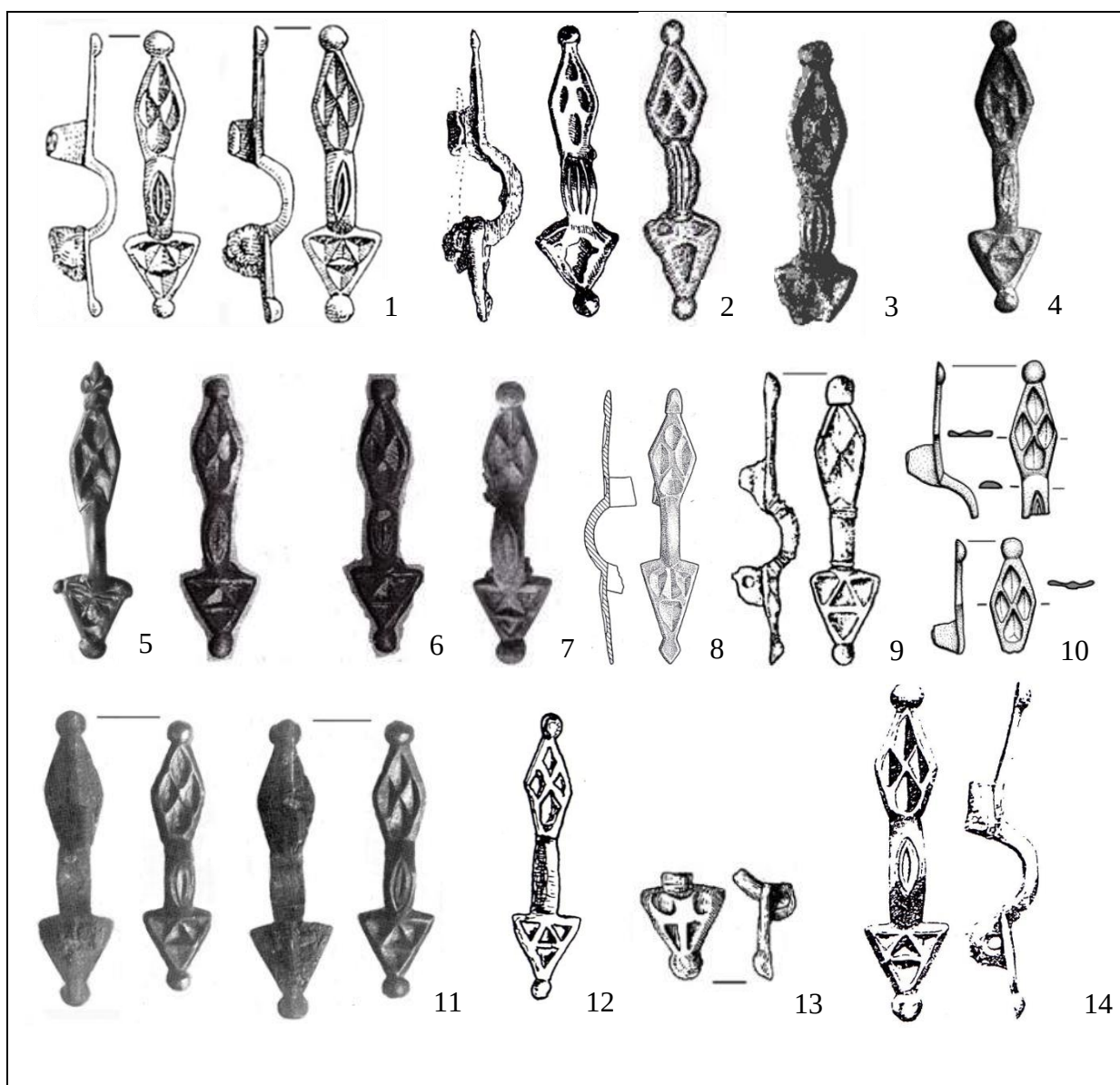
III. Tábla:

1. Bräunligen 51. sír (FINGERLIN 2001, Kat. 15. 2. 2)
2. Brou, szórvány (SÉMAINVILLE 2003, Fig. 7. 1)
3. Hács-Béndekpuszta 19. sír (KISS 1995, Abb. 13. 1–2)
4. Hács-Béndekpuszta 20. sír (KISS 1995, Abb. 13. 8–9)
5. Keszthely-Fenékpuszta 10. sír (STRAUB 2011, Abb. 2. 3)
6. Letkés 1. sír (PAPP-SALAMON 1980, Taf. 54. 1a–1b)
7. Ringelsdorf, Kuse; szórvány (STUPPNER 1989, Abb. 1429)
8. Waidendorf-Mühlgraben (ALLERBAUER-JEDLICKA 2001, Abb. 969)

IV. Tábla:

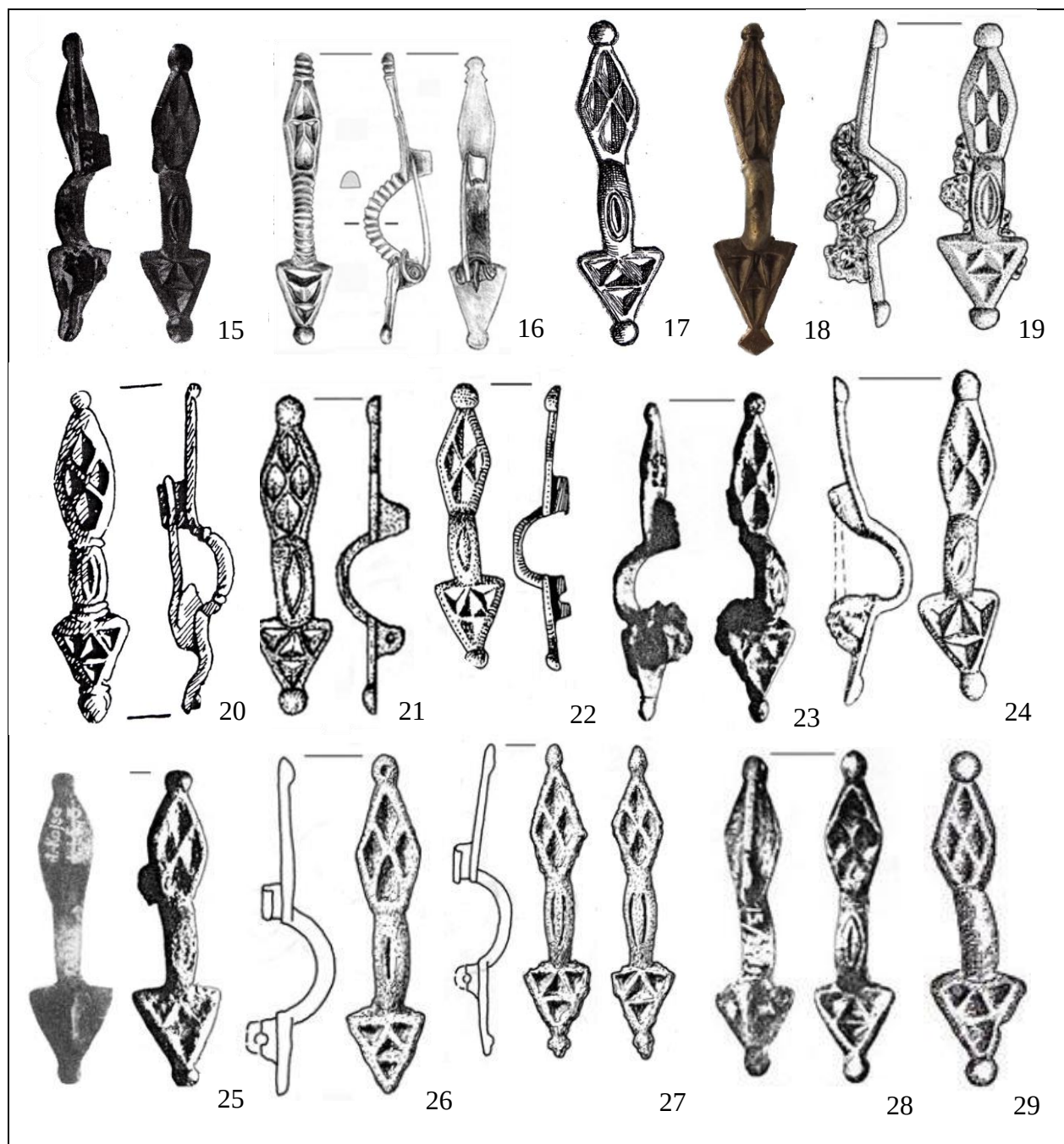
1. Dombóvár (BIERBRAUER 2011, Abb. 3 .1)
2. Baráthely (BIERBRAUER 1989, Abb. 1. 1)
3. Szurdokpüspöki 5. sír (BÁCSMEGI-GUBA 2007, 9)
4. Belgrád-Zimony (BIERBRAUER 2011, Abb. 3. 7–8)
5. Balatonszemes-Szemesi-berek (BONDÁR et al. 2007, 117. kép)
6. Elstertrebnitz 9. sír (MILDENBERGER 1959, Abb.20. 3)
7. Praha-Libeň (SVOBODA 1965, Tab. XXXIII. 2)
8. Mainz, szórvány (LINDENSCHIMT 1858, Taf. 8. 9)
9. München-Aubing 225. sír (DANNHEIMER 1998, Taf. 25. 225/ 3–4)

Táblák

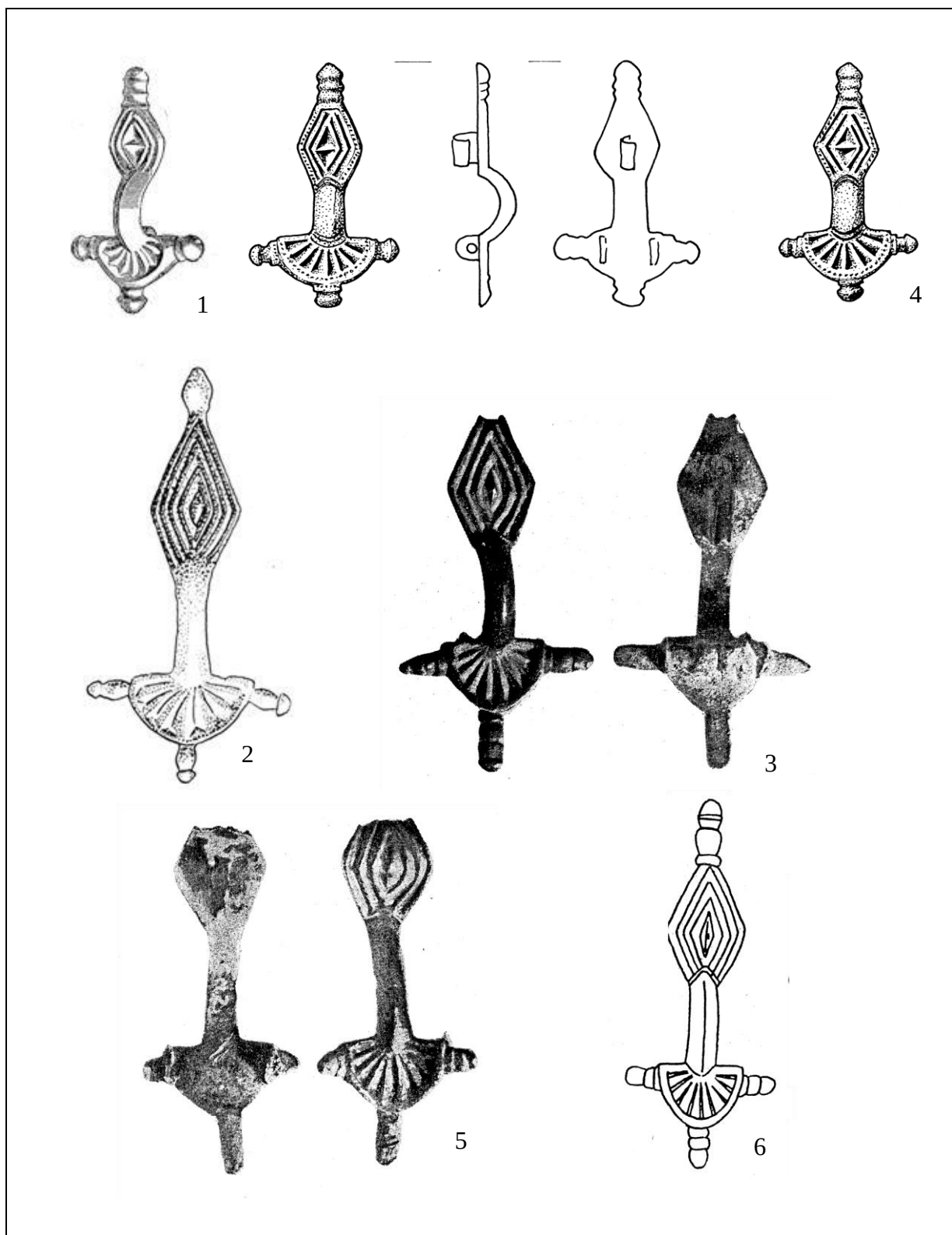
I/a Tábla: Léva-Perse típusú fibulák

1 – Baráthely; 2 – Bodrogmonostorszeg; 3 – Büdöskút; 4 – Carnuntum 1; 5 – Carnuntum 2; 6 – Csongrád-Kaszárnya; 7 – Csongrád-Kenderföldek; 8 – Féltorony; 9 – Fíntínele; 10 – Hetény; 11 – Jászberény-Szőlő dűlő; 12 – Kassa; 13 – Katzelsdorf; 14 – Léva 1

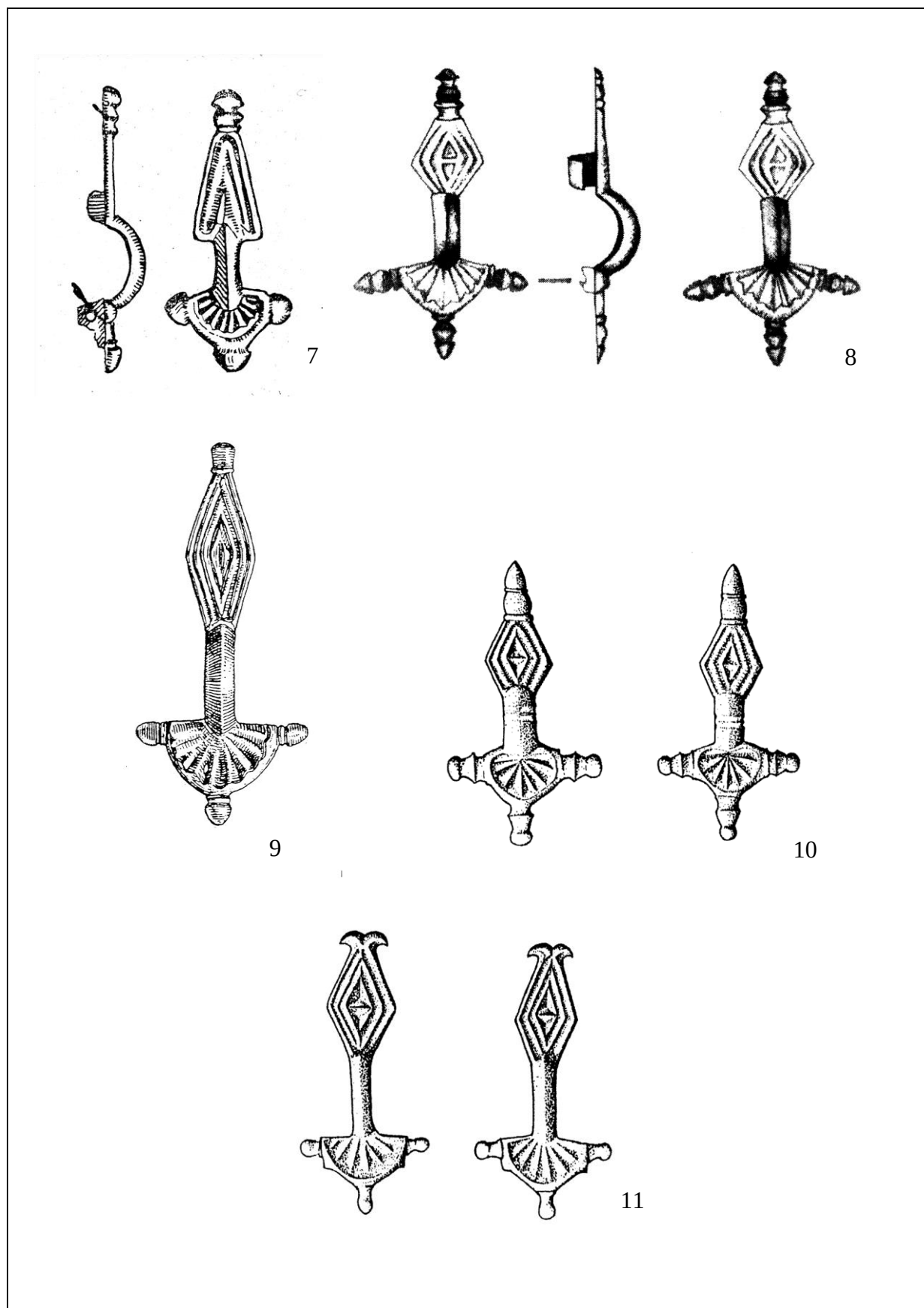
I/b. Tábla

15 – Léva 2; 16 – Levél; 17 – Magyaró. – ismeretlen lh.; 18 – Máriapócs-Kegytemplom; 19 – Mitterhof; 20 – Nagybakta; 21 – Nyitrabajna; 22 – Pándorfalu; 23 – Perse; 24 – Pobedény; 25 – Sarlókajsza; 26 – Szekszárd-Palánk 1; 27 – Szekszárd-Palánk 2; 28 – Szilágy-Aranyoldal; 29 – Sziszek

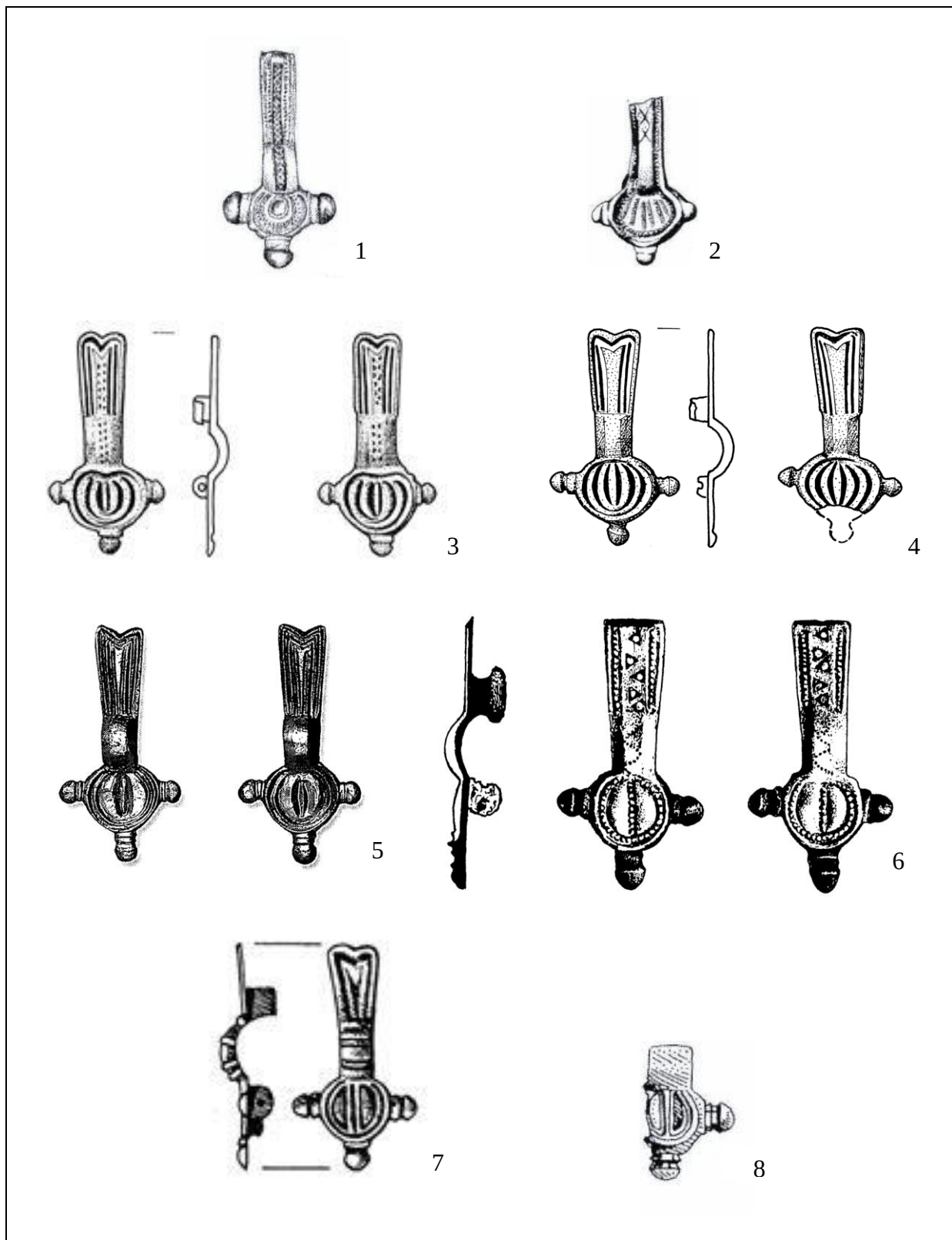
II/a. Tábla: Bakodpuszta típusú fibulák

1 – Bakodpuszta; 2 – Cege; 3 – Cseho. – ismeretlen lh.; 4 – Hács-Béndekpuszta; 5 – Horny Ksely; 6 – Kerics

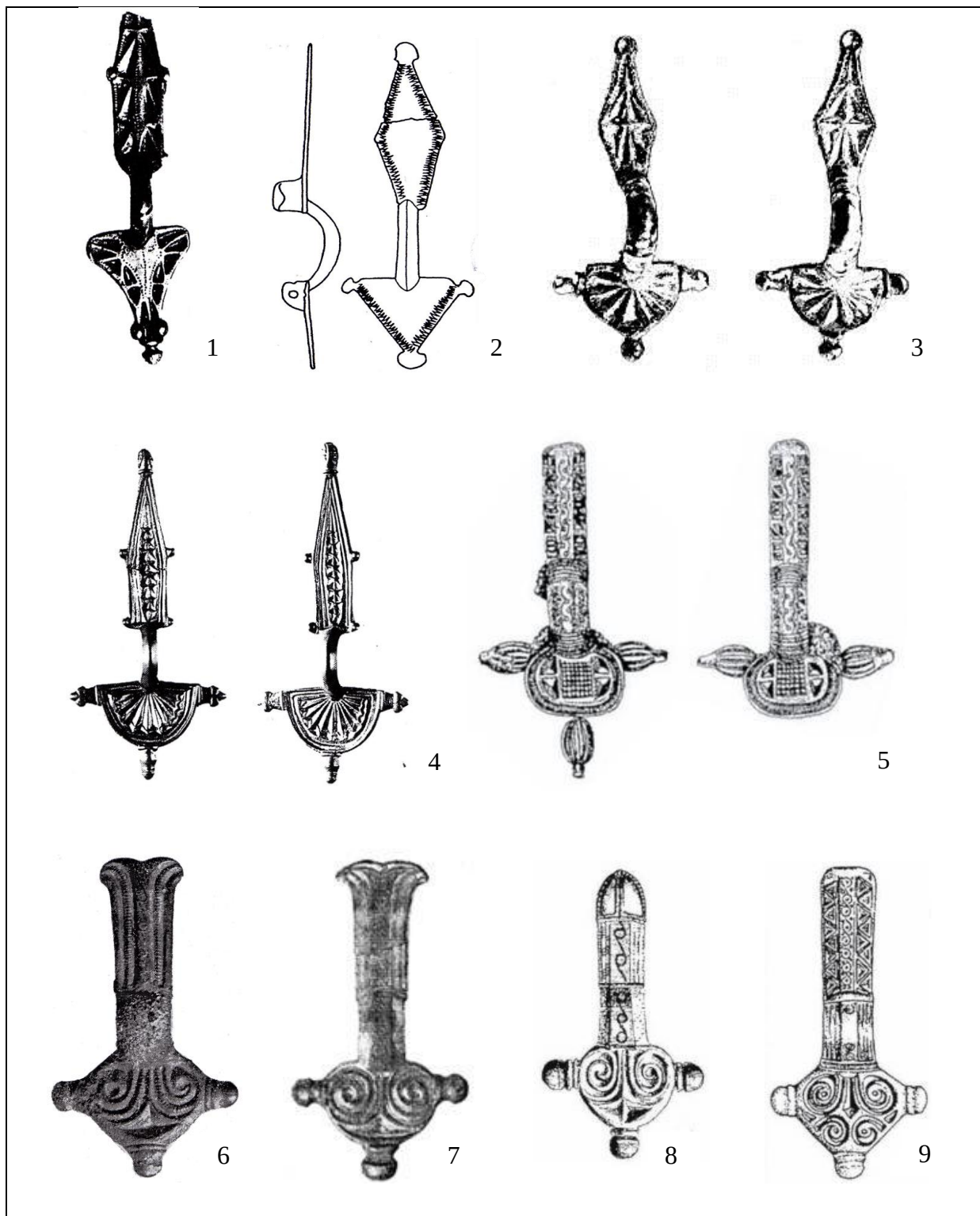
II/b. Tábla

7 – Kolozsvár-Szamosfalva; 8 – Kővágószőlős; 9 – Kyjov; 10 – Mözs 1; 11 – Mözs 2

III. Tábla: Letkés típusú fibulák

1 – Bräunligen; 2 – Brou; 3 – Hács Béndekpuszta 1; 4 – Hács-Béndekpuszta 2; 5 – Keszthely-Fenékpuszta; 6 – Letkés; 7 – Ringelsdorf, Kuse; 8 – Waidendorf-Mühlgraben

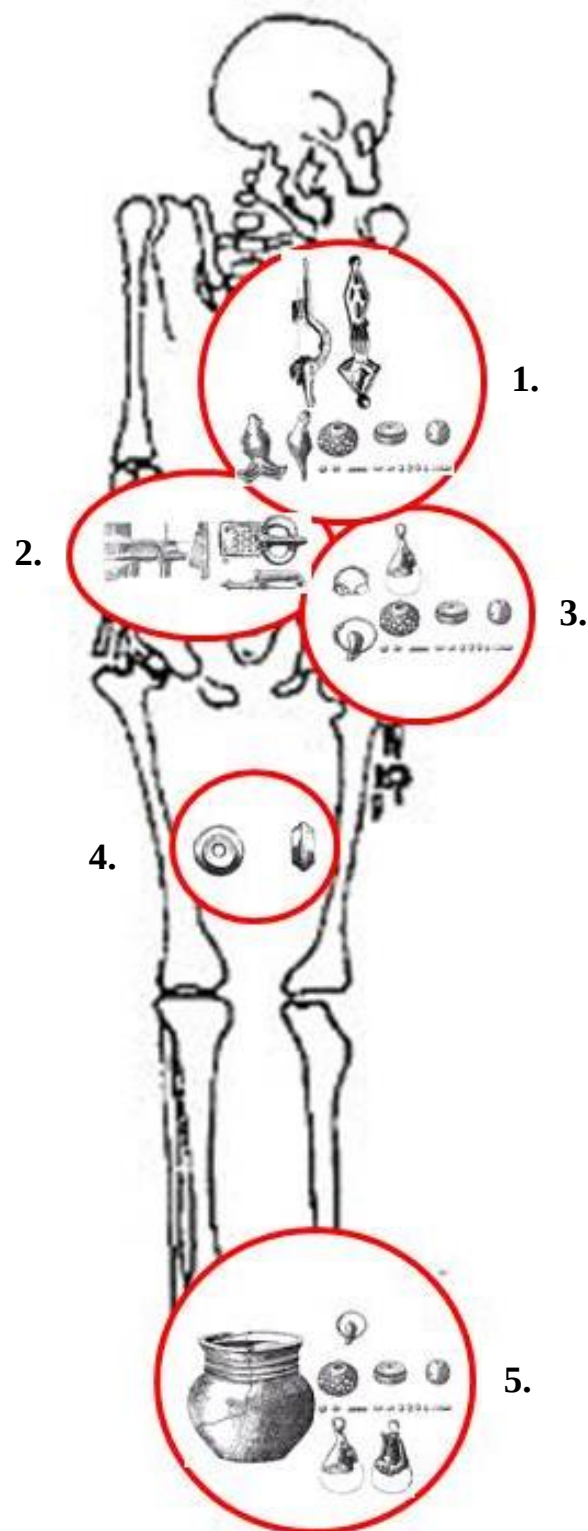
IV. Tábla: Párhuzamok

Léva-Perse típus: 1 – Dombóvár; 2 – Baráthely; 3 – Szurdokpüspöki

Bakodpuszta típus: 4 – Belgrád-Zimony

Letkés típus: 5 – Balatonszemes-Szemesi-berek; 6 – Elstertrebnitz; 7 – Praha-Libeň; 8 – Mainz; 9 – München-Aubing

Ábra

1. ábra

A bodrogmonostorszegi 9. sír leleteinek elhelyezkedése.
(GUBITZA 1902 nyomán.)

Térképek jegyzéke

1. Térkép:

1. Baráthely
2. Bodrogmonostorszeg
3. Büdöskút
4. Carnuntum 1 és Carnuntum 2
5. Csongrád-Kaszárnya és Csongrád-Kenderföldek
6. Féltorony
7. Fíntínele
8. Hetény
9. Jászberény-Szőlő dűlő
10. Kassa
11. Katzelsdorf
12. Léva 1 és Léva 2
13. Levél
14. Maglód
15. Máriapócs-Kegytemplom
16. Mitterhof
17. Nagybakta
18. Nyitrabajna
19. Pándorfalu
20. Perse
21. Pobedény
22. Sarlókajsza
23. Szekszárd-Palánk 1 és Szekszárd-Palánk 2
24. Szilágyi-Aranyoldal
25. Sziszek

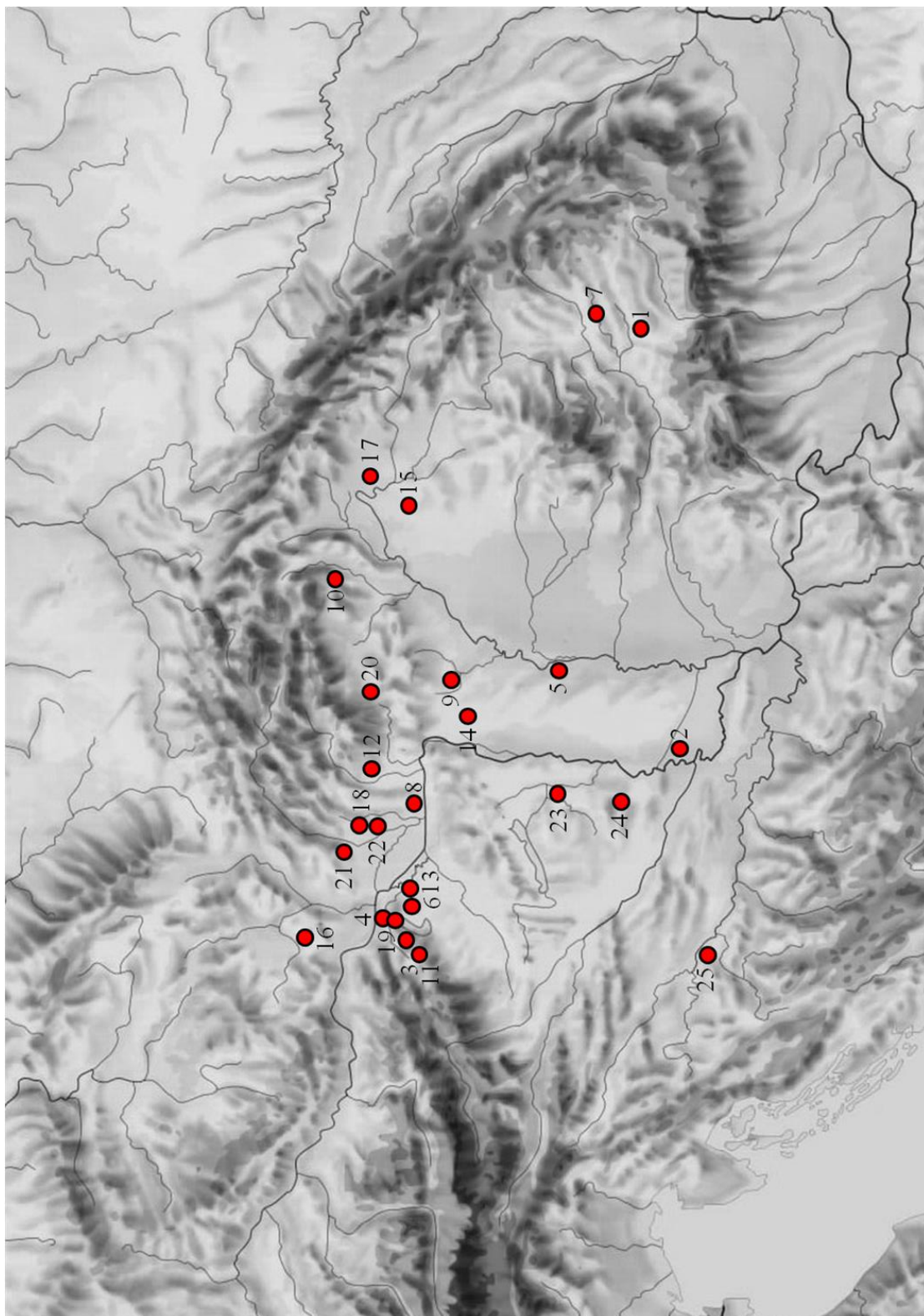
2. Térkép:

1. Bakodpuszta
2. Cege
3. Hács-Béndekpuszta
4. Horny Ksely
5. Kercs
6. Kolozsvár-Szamosfalva
7. Kővágószőlős
8. Kyjov
9. Mözs 1 és Mözs 2

3. Térkép:

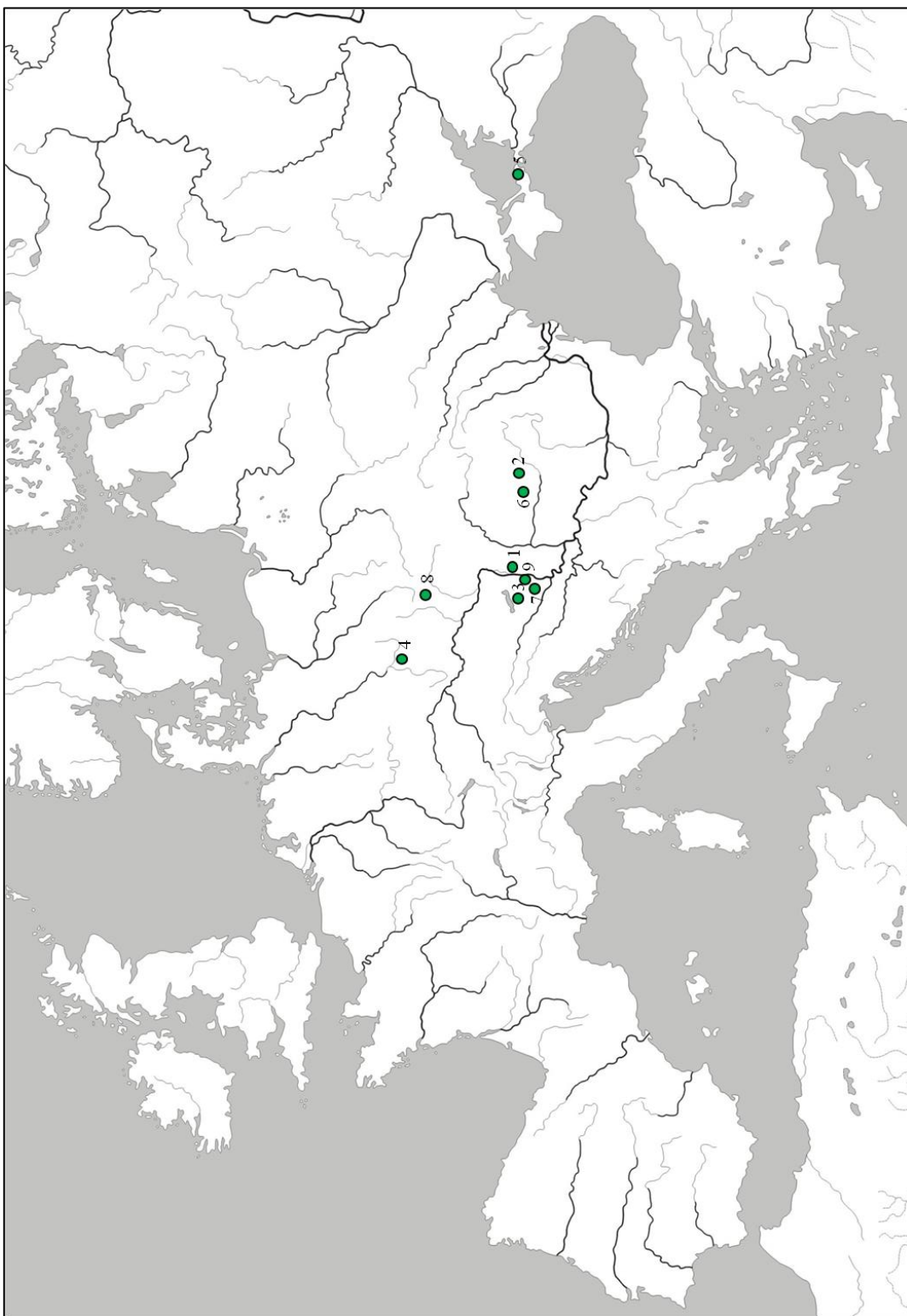
1. Bräunligen
2. Brou
3. Hács-Béndekpuszta 1 és Hács-Béndekpuszta 2
4. Keszthely-Fenekpuszta
5. Letkés
6. Ringelsdorf, Kuse
7. Waidendorf-Mühlgraben

Térképek

1. Térkép – A Léva-Perse típusú fibulák lelőhelyei

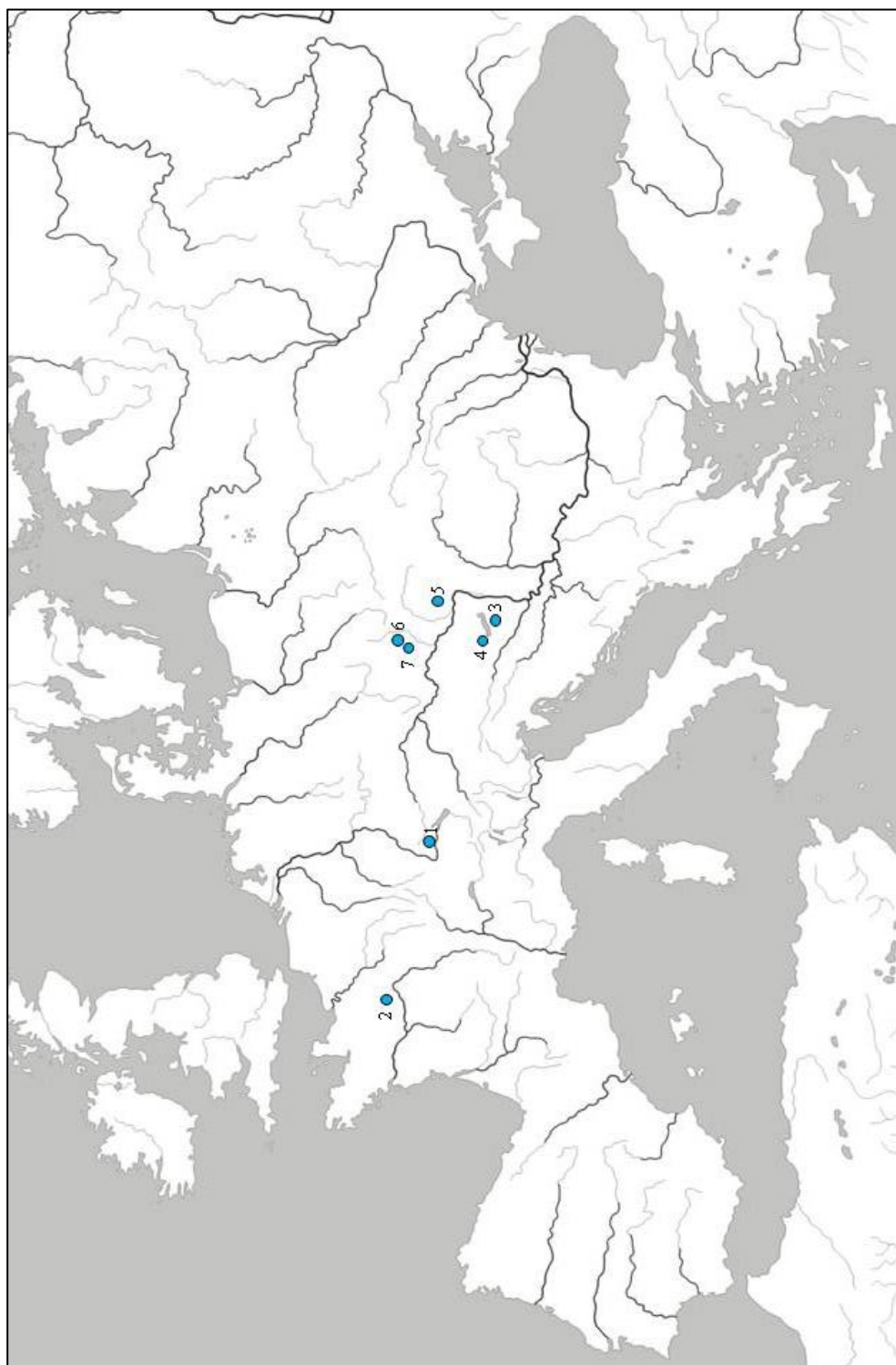
(Forrás: © Zentai László, 1966 – <http://lazarus.elte.hu/hun/summer.jpg>; letöltés dátuma: 2014.04.15. 11:26.)

2. Térkép – Bakodpuszta típusú fibulák lelőhelyei

(Forrás: http://5mp.eu/honlapkepek/nepribun/LJ3PuV0Gg/eredeti/vakterkep_europa_tortenelem_103374_21464.jpg;

letöltés dátuma: 2014.04.15. 11:35.)

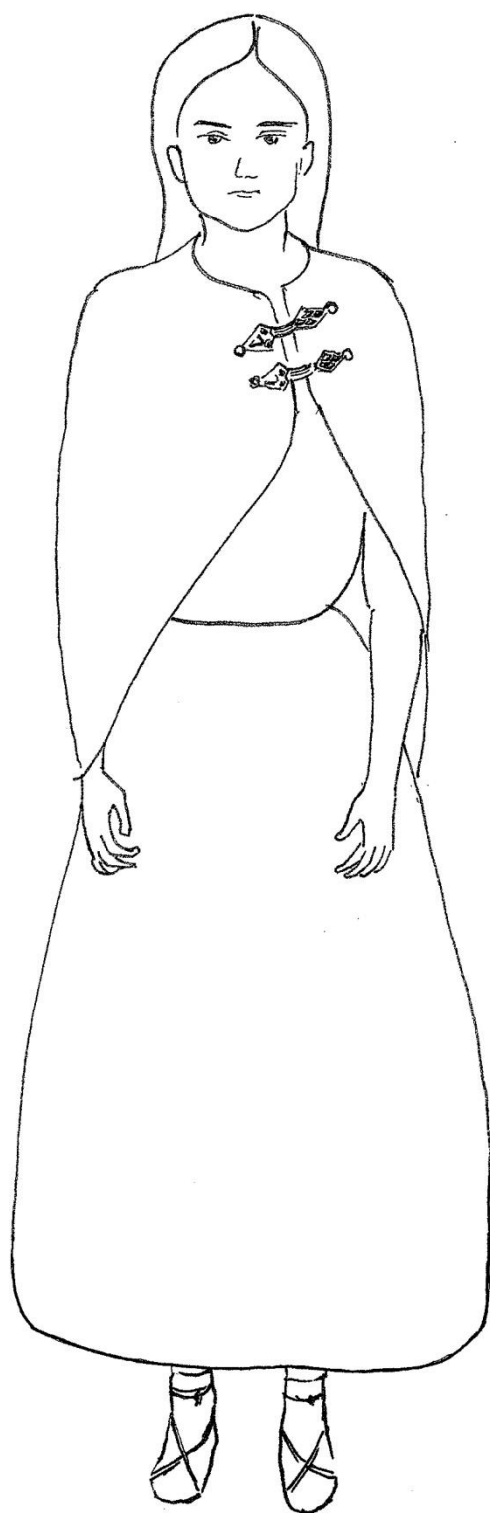

3. Térkép – A Letkés típusú fibulák lelőhelyei

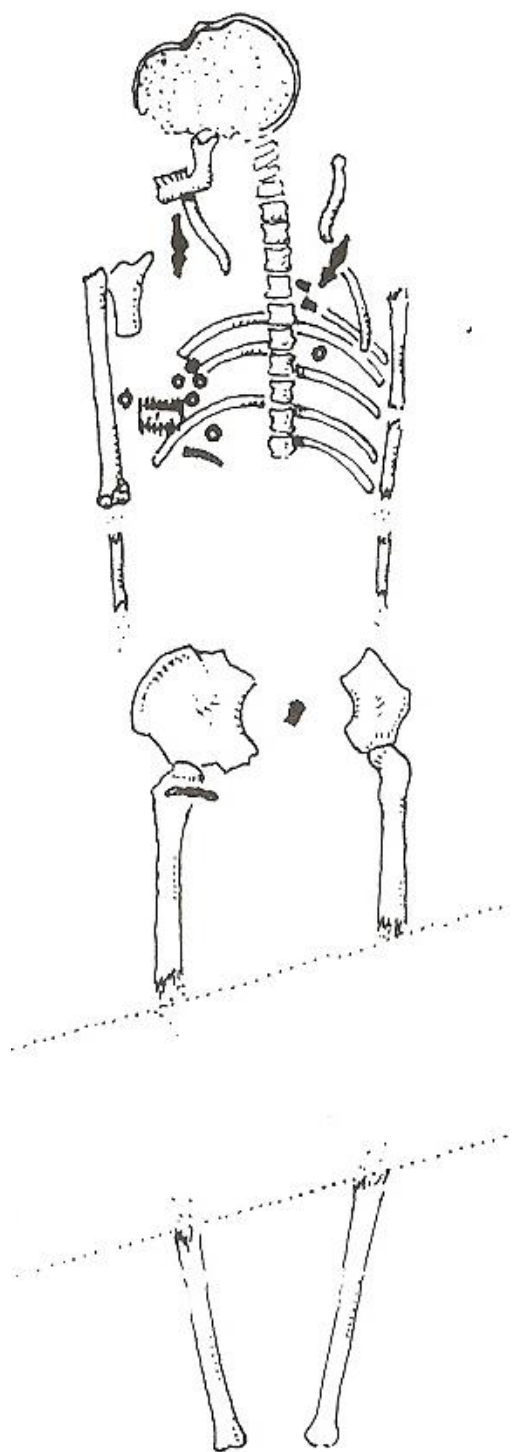
(Forrás: http://5mp.eu/honlapkepek/neptribun/LIJ3PuV0Gq/eredeti/vakterkep_europa_tortenelem_103374_21464.jpg;

letöltés dátuma: 2014.04.15. 11:35.)

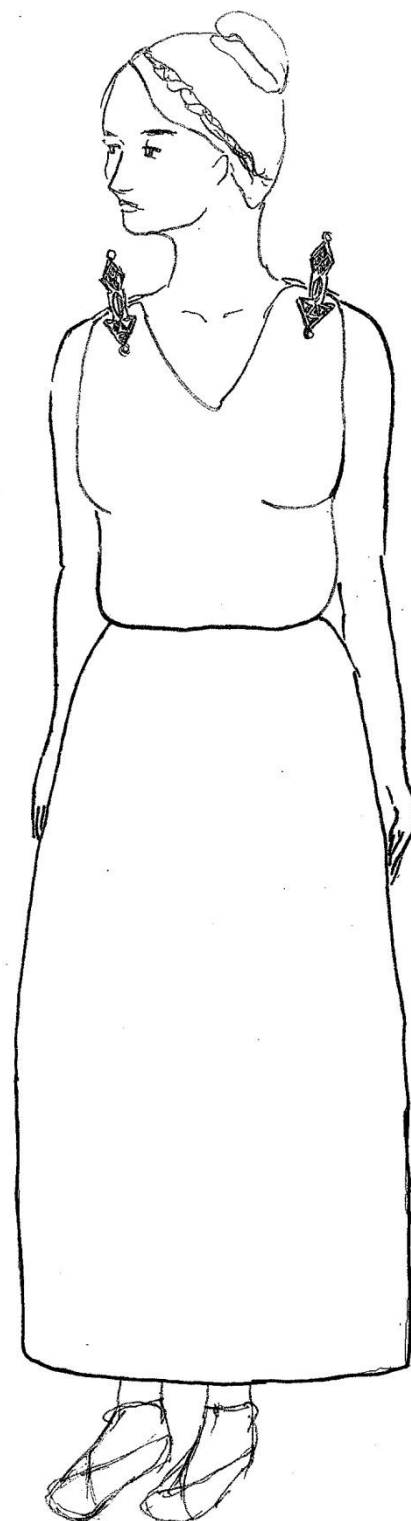
Viseletrekonstrukciós rajzok

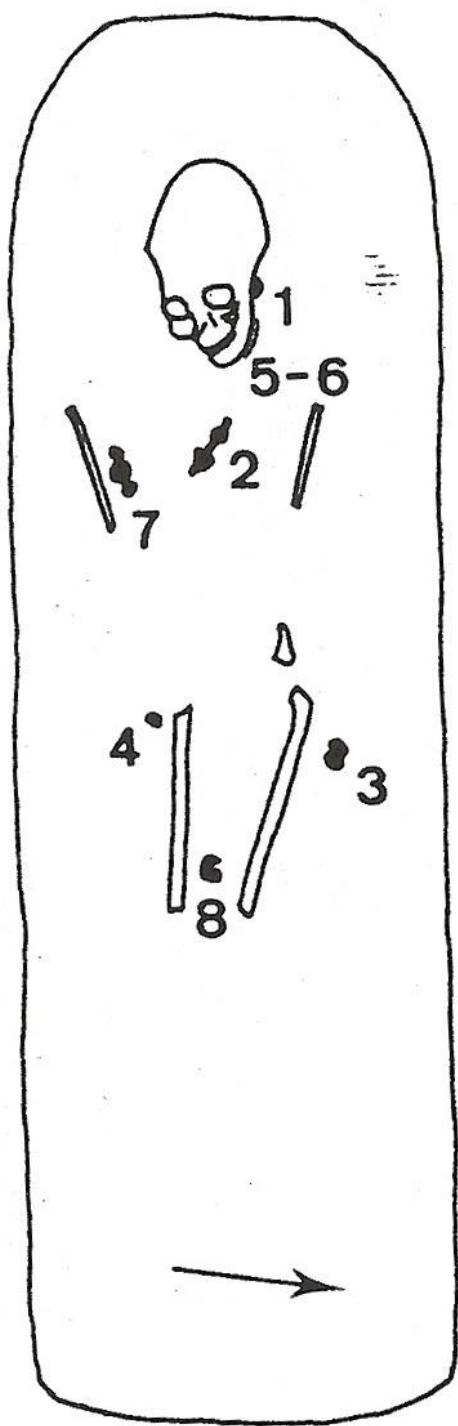
1. rajz: Bodrogmonostorszeg 9. sír – balra záródó viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

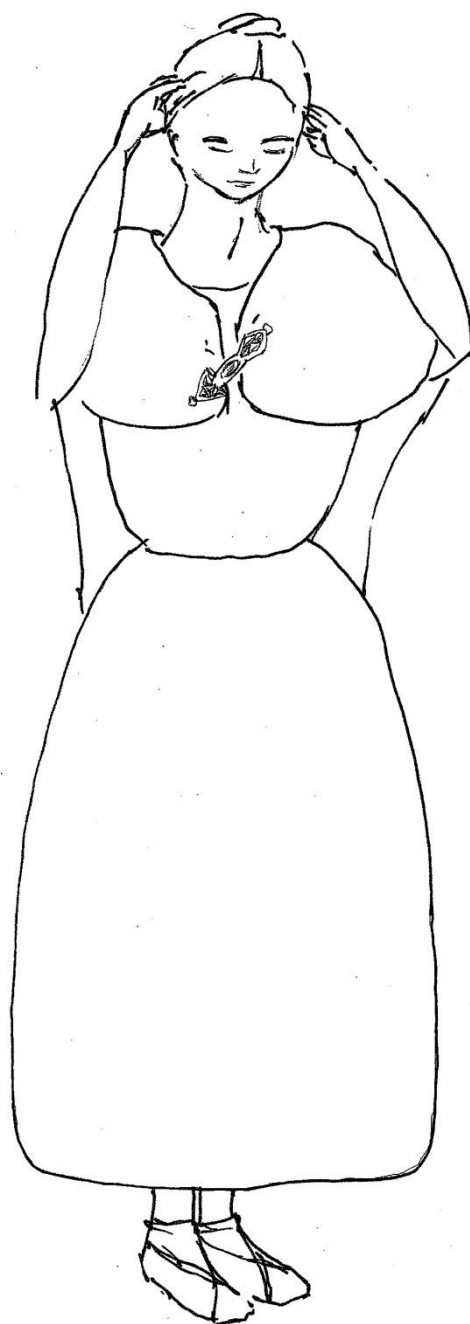
2/a. rajz: Csongrád-kaszárnyai 133. sír rajza
(BÓNA 1993, 32/2.)

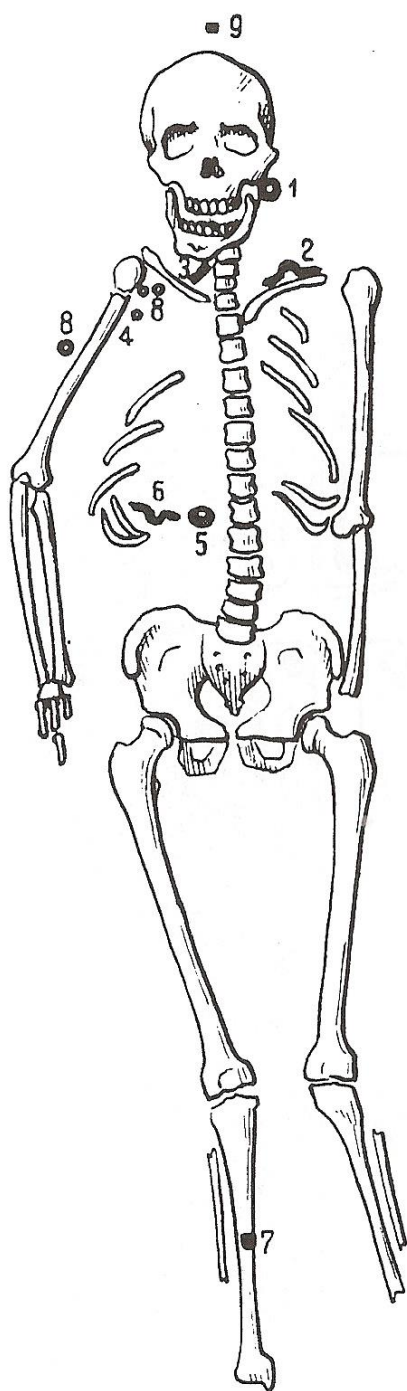
2/b. rajz: Csongrád-Kaszárnya 133. sír – peplos viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

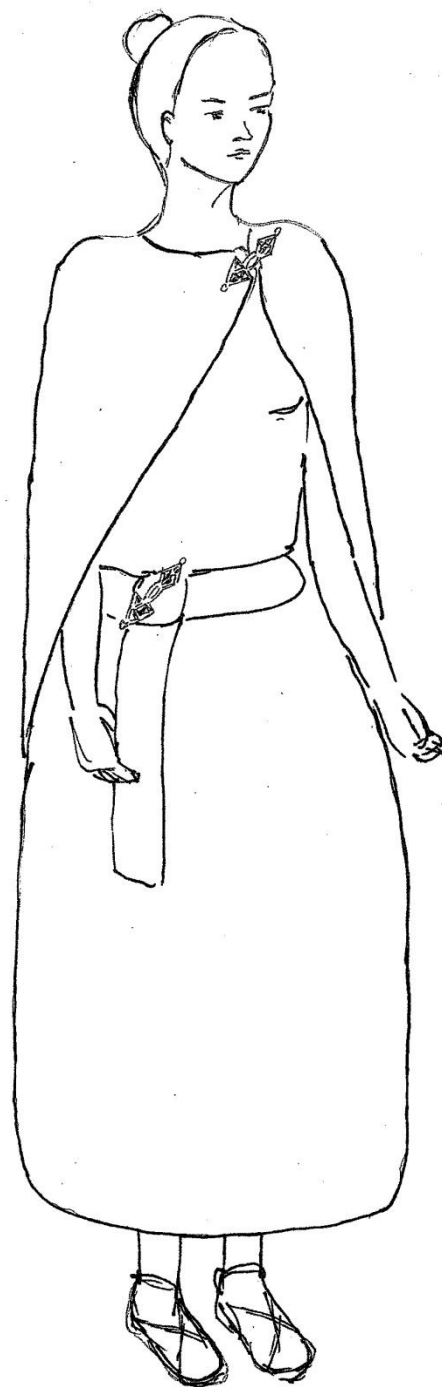
3/a. rajz: Mitterhofi 3. sír rajza
(HEINRICH 1990, Abb.3.C.)

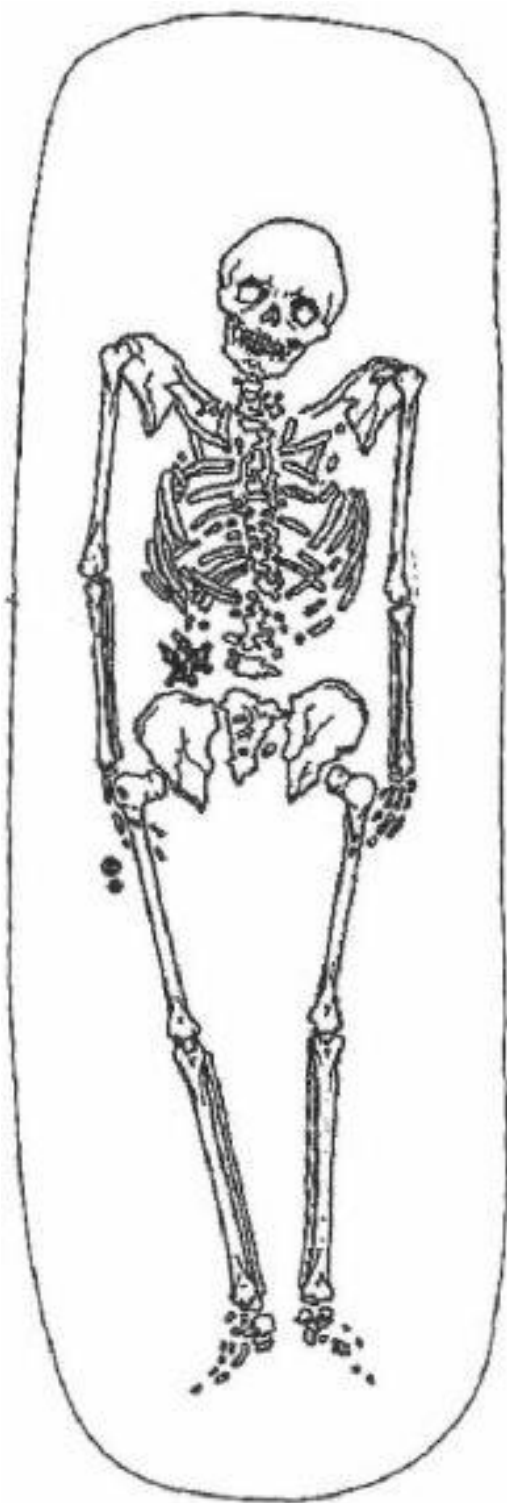
3/b. rajz: Mitterhof 3. sír – tunica viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

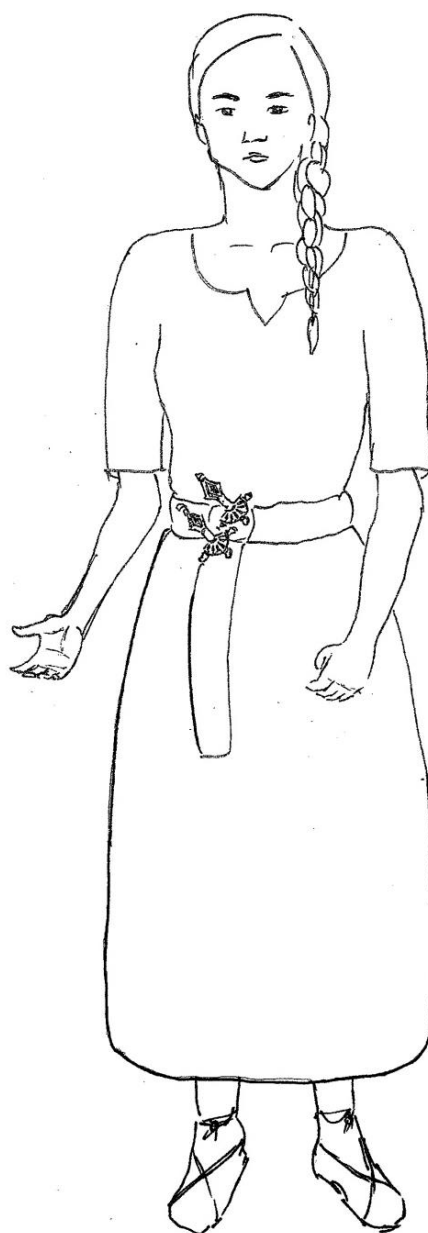
4/a. rajz: Szekszárd-palánki 210. sír rajza
(SALAMON 1968, 4. ábra)

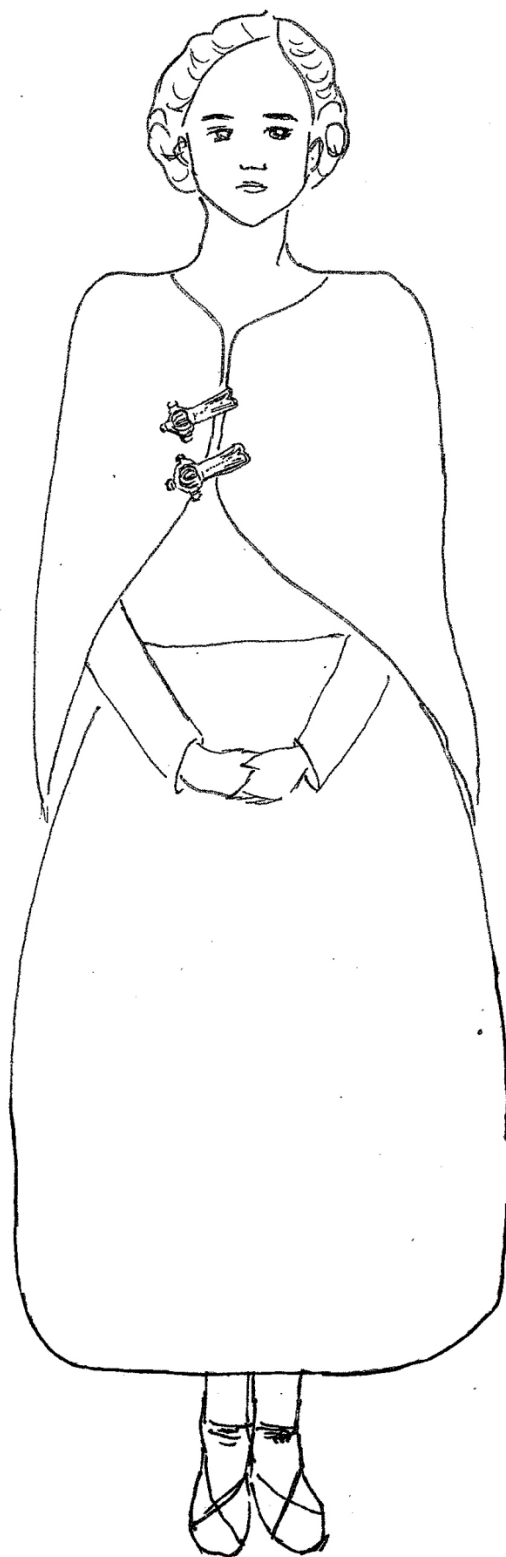
4/b. rajz: Szekszárd-Palánk 210. sír – diagonális viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

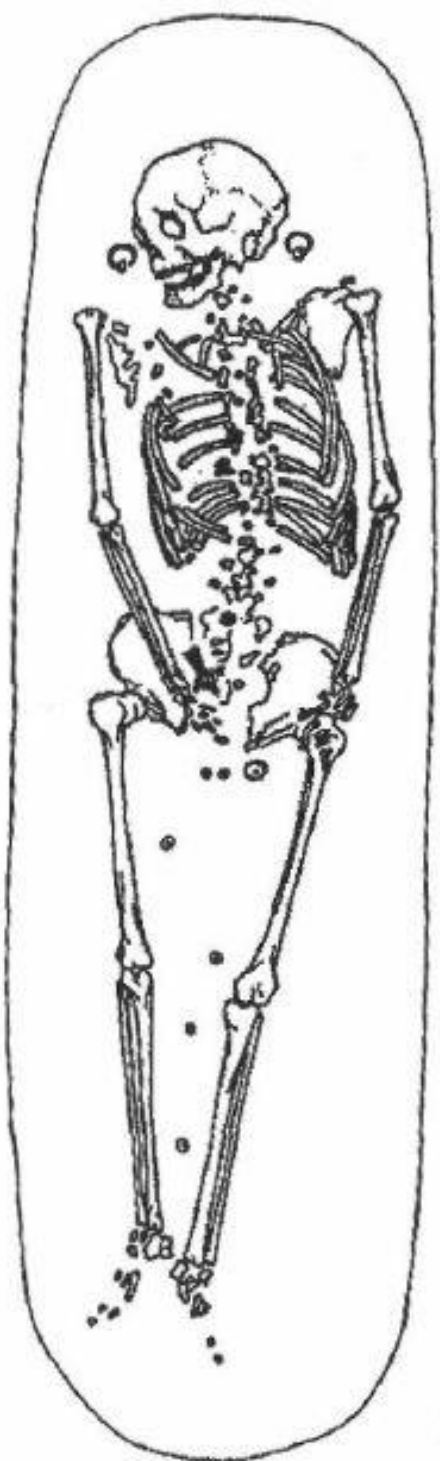
5/a. rajz: Hács-bédepusztai 18. sír rajza
(STRAUB 2006, Abb.3.2.)

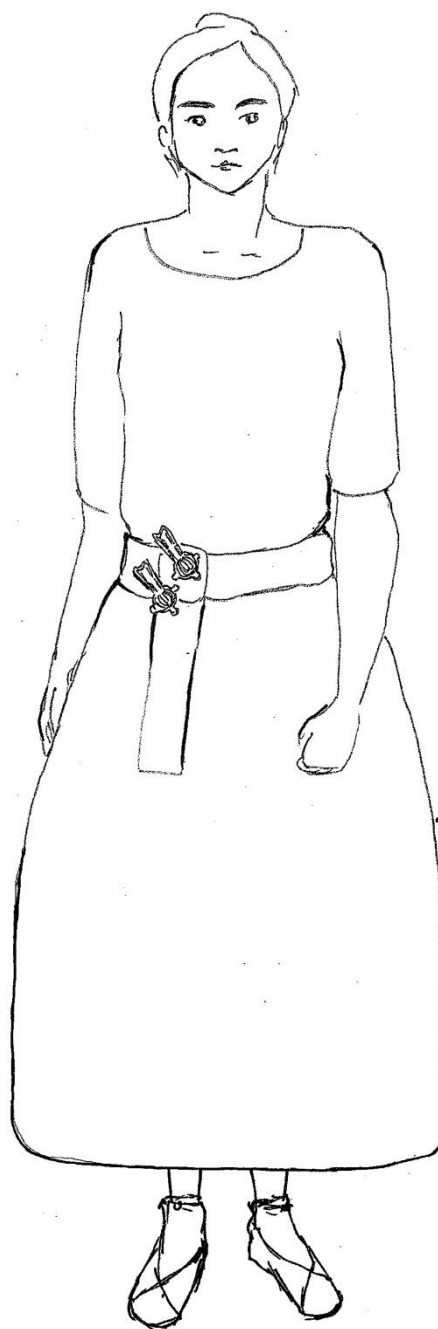
5/b. rajz: Hács-Bédepuszta 18. sír – tunica viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

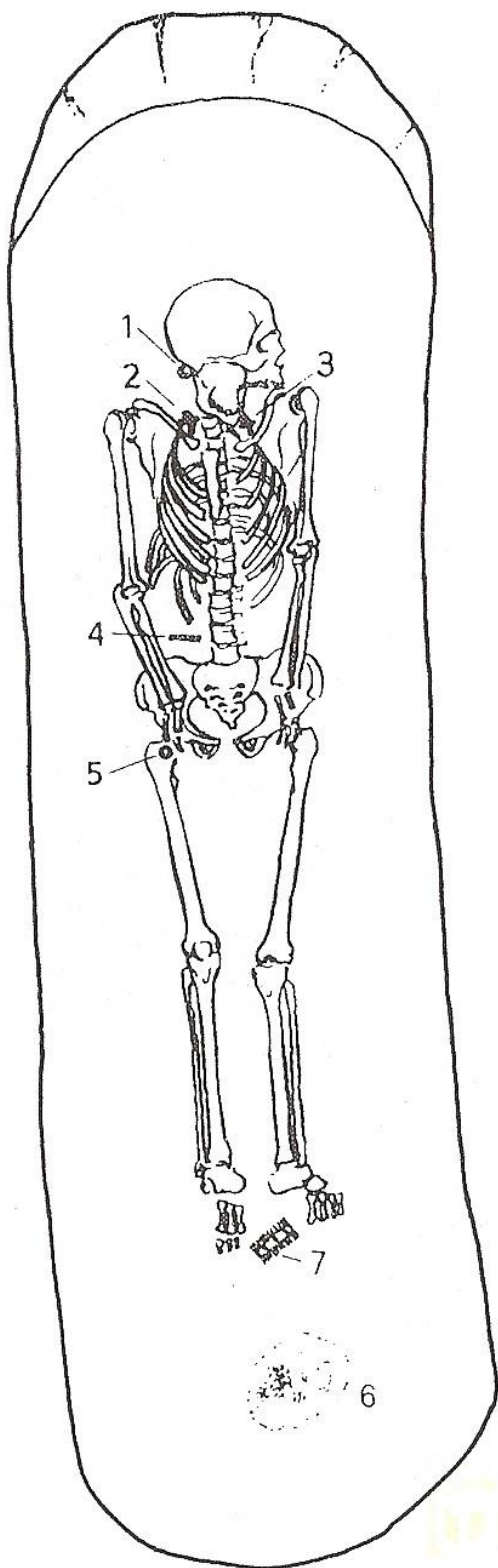
6. rajz: Hács-Bédepuszta 19. sír – jobbra záródó viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

7/a. rajz: Hács-bédepusztai 20. sír rajza
(STRAUB 2006, Abb.3.3.)

7/b. rajz: Hács-Bédepuszta 20. sír – tunica viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

8/a. rajz: Letkési 1. sír rajza
(PAPP-SALAMON 1980, Taf. 52.1.)

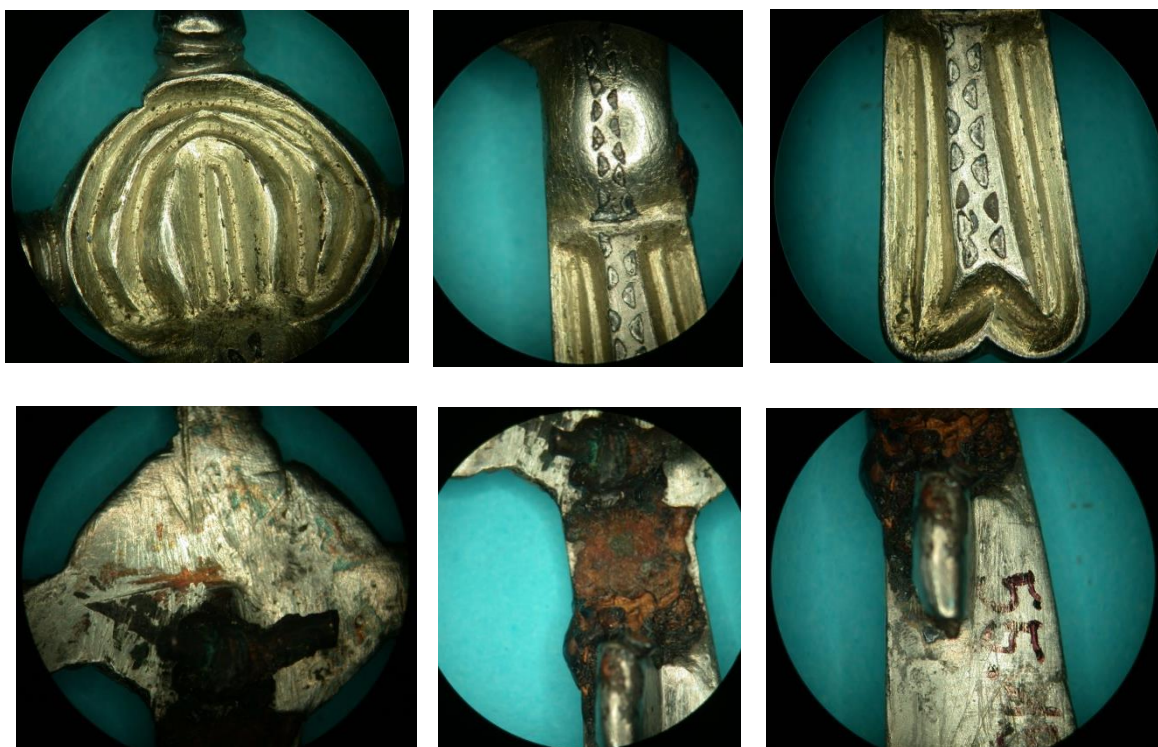

8/b. rajz: Letkés 1. sír – peplos viselet
(Készítette: Nowosielski Diána)

Mikroszkopikus képek

1. kép: A Bakodpuszta B fibula mikroszkopikus képei

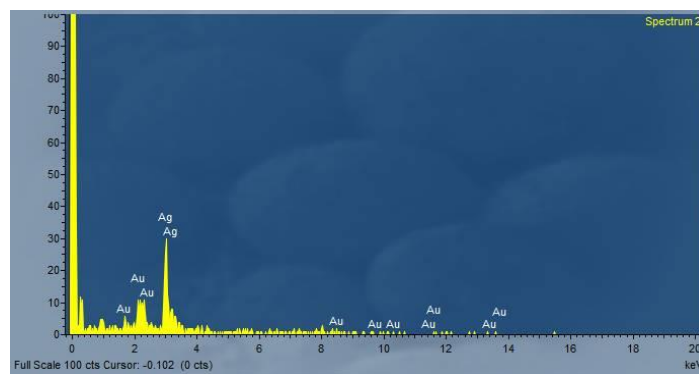
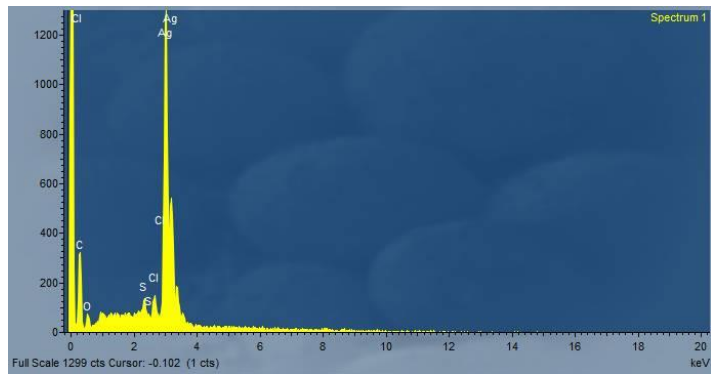
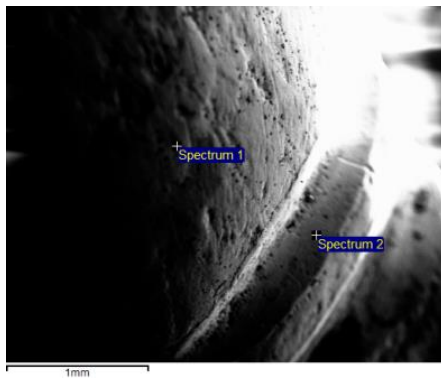

2. kép: A Letkés A fibula mikroszkopikus képei

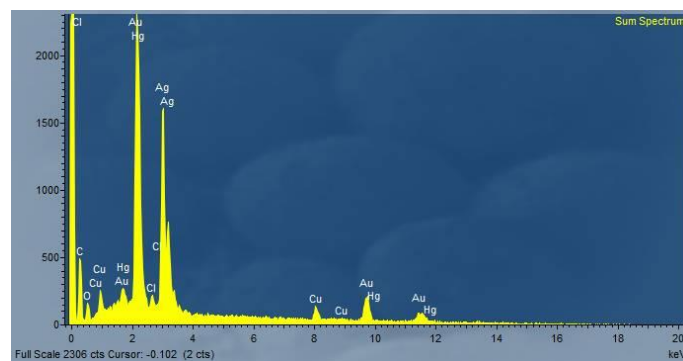
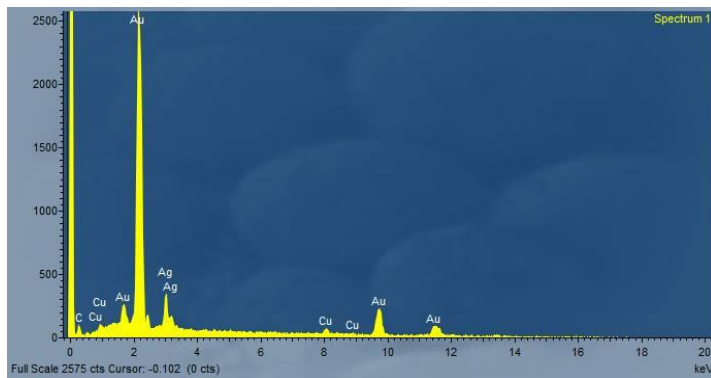
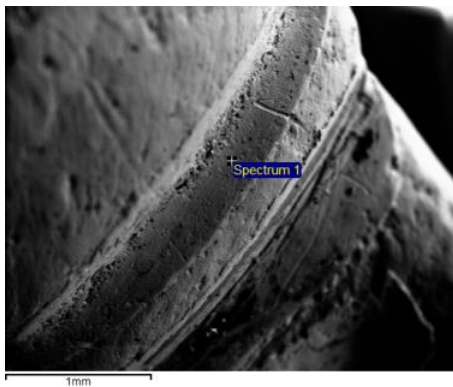

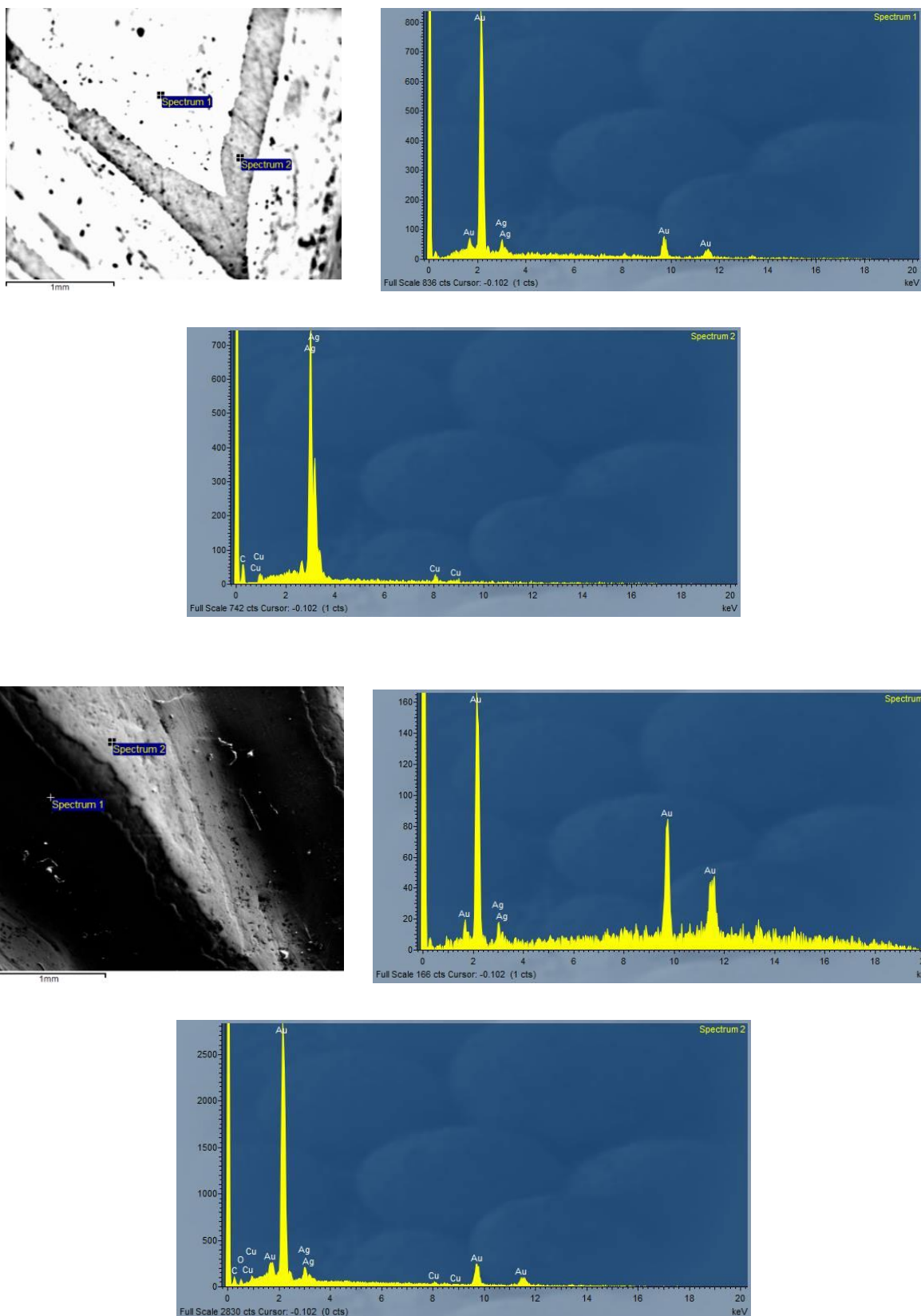
3. kép: A Letkés B fibula mikroszkopikus képei

Elektron-mikroszondás képek

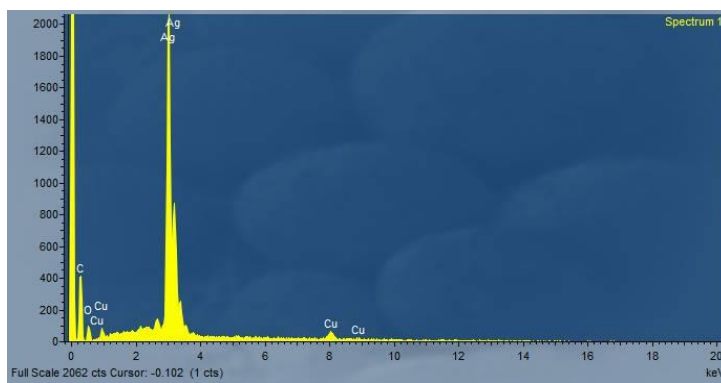
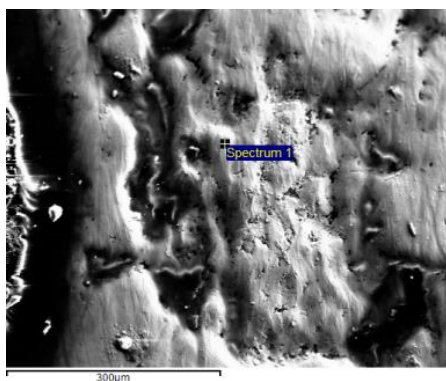

4. kép: A Bakodpuszta B fibula ezüsttartalmára vonatkozó scanning elektronkép és spektrumai

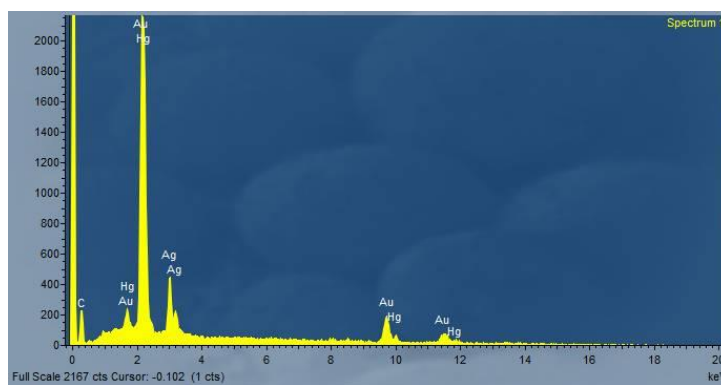
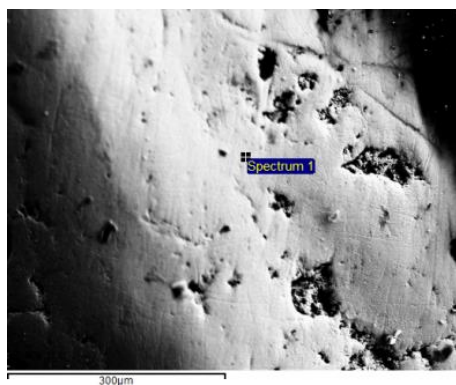

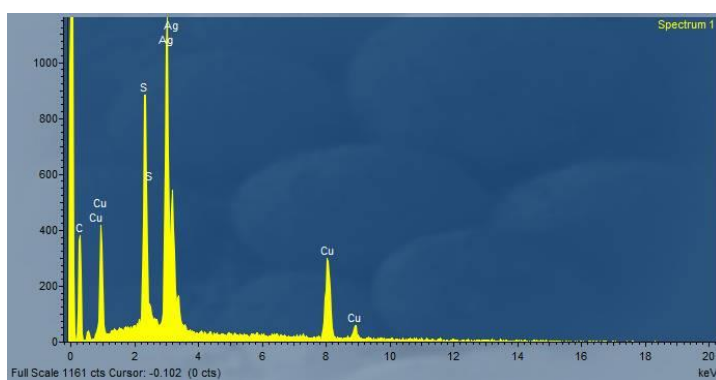
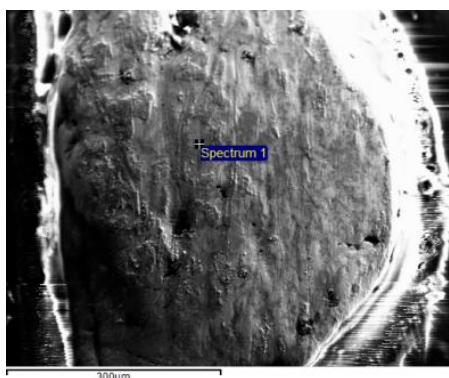
5. kép: A Bakodpuszta B fibula aranyozására vonatkozó scanning elektronképei és spektrumai

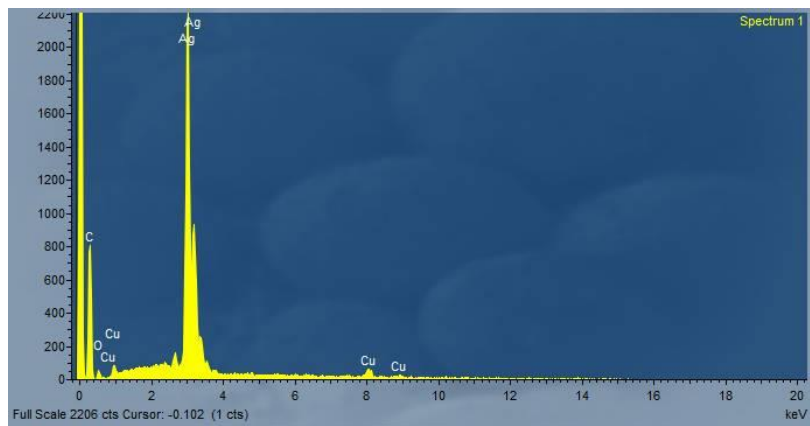
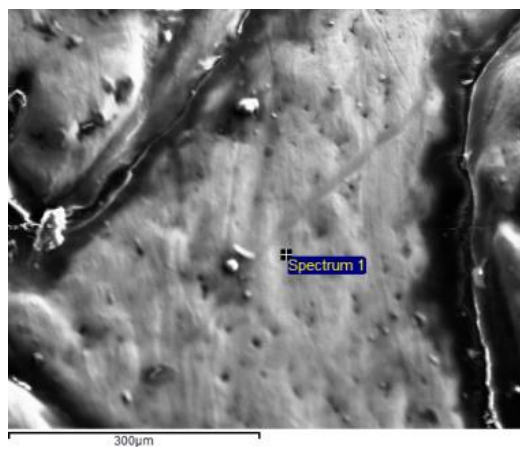
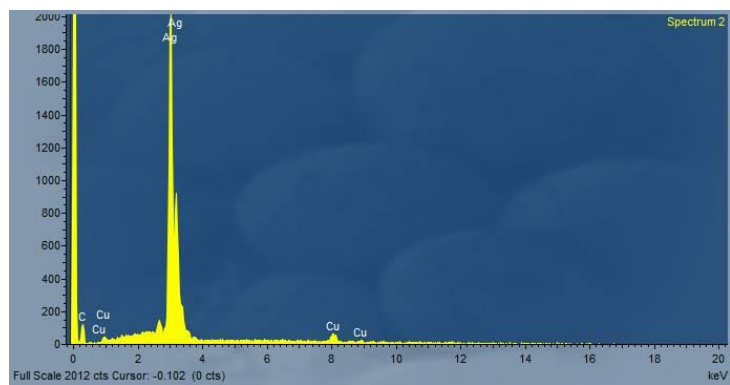
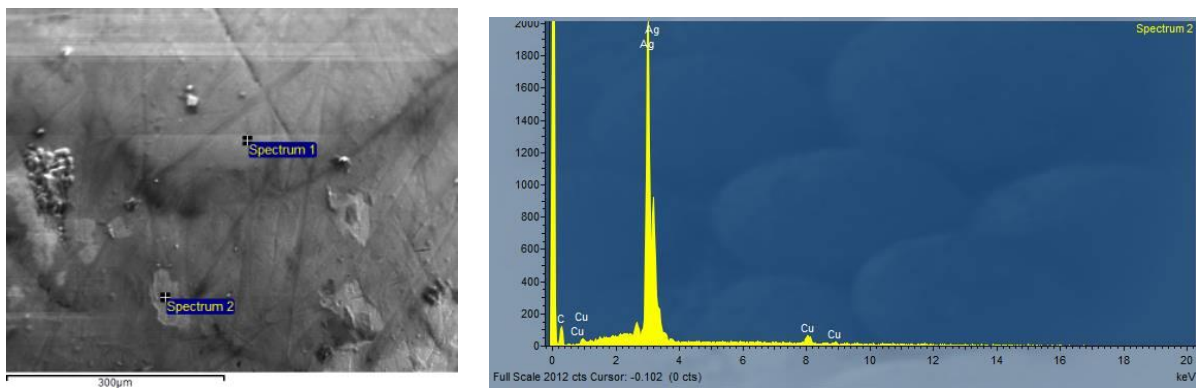
6. kép: A Letkés A fibula ezüsttartalmára vonatkozó scanning elektronkép és spektrum

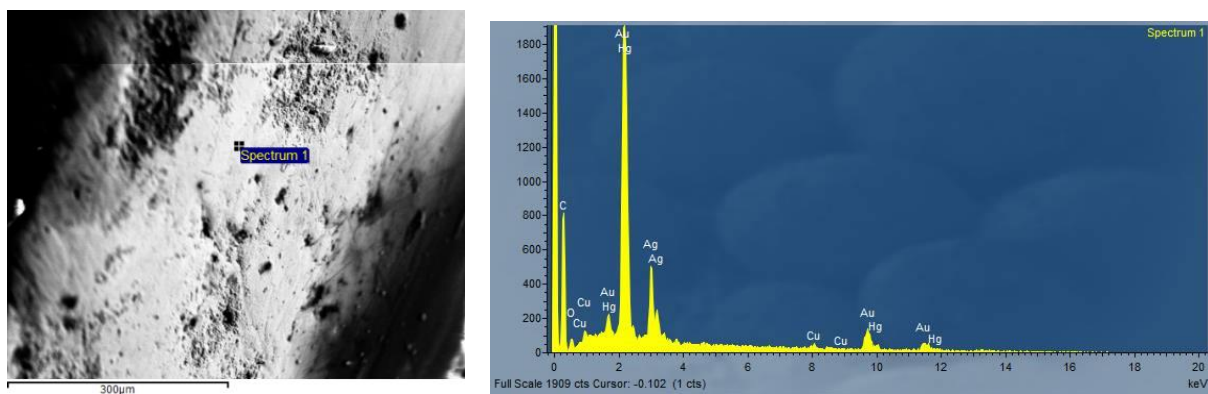
7. kép: A Letkés A fibula aranyozására vonatkozó scanning elektronkép és spektrum

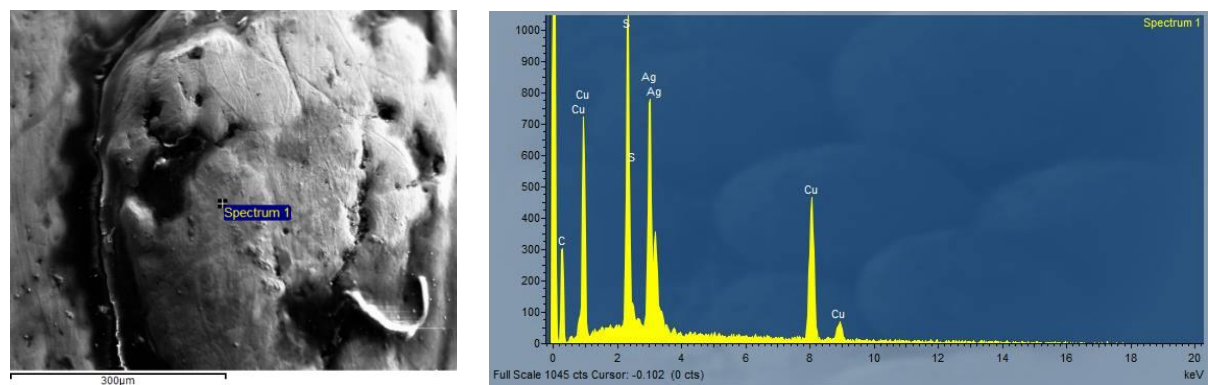
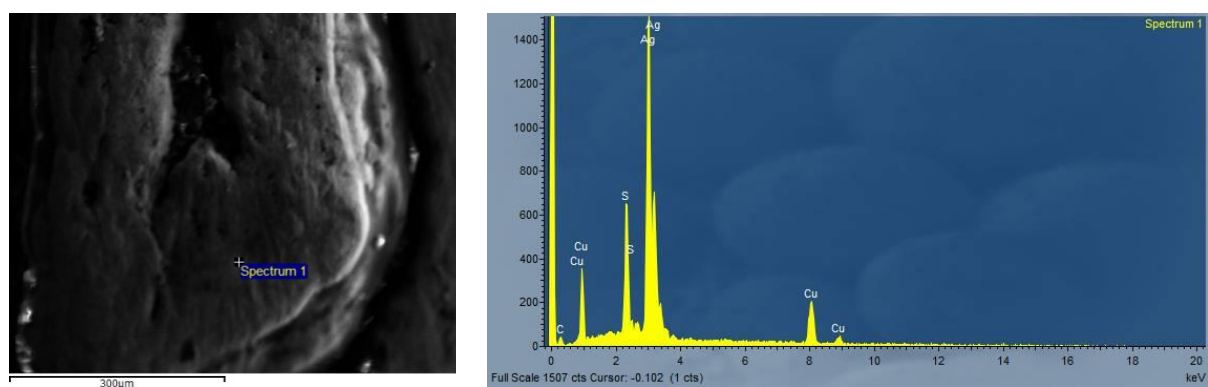
8. kép: A Letkés A fibula nielló berakására vonatkozó scanning elektronkép és spektrum

9. kép: A Letkés B fibula ezüsttartalmára vonatkozó scanning elektronképei és spektrumai

10. kép: A Letkés B fibula aranyozására vonatkozó scanning elektronkép és spektrum

11. kép: A Letkés B fibula niello berakására vonatkozó scanning elektronképei és spektrumai